

O myších a lidech

John Steinbeck

Přeložili Vladimír Vendyš a Blanka Knotková–Čapková

Pár mil na jih od Soledadu zařezává se řeka Salinas až pod samý svah kopce a je tam hluboká a zelená. A voda je tam i teplá, neboť než doteče až do té úzké tůňky, proklouzala a prolínala se už po žlutých písčinách na sluníčku. Na jednom břehu řeky stoupá k mohutným Gabilským horám křivka zlatých svahů předhoří, ale na břehu k údolí lemuje vodu stromy — vrby, jaro co jaro svěží a zelené a s pozůstatky ze zimních záplav v níže položených rozsuskách proutí a listoví; a platany se skvrnitými bílými lehvami větvemi a haluzemi sklánějícími se nad tůňkou. Na písčitém břehu pod stromy leží listí tak vysoko a je tak chrastivé, že proběhne —li jím ještěrka, máš dojem, jako by dovoce prchala v samých kličkách. Večer sem vybíhají z houštin králíci, aby si poseděli na písčku, a vlhkou naplaveninu pokrývají noční šlápoty myvalů, roztroušené stezky psů z rančů i rozštěpené klínky stop vysoké, která sem za tmy chodí pít.

Vrbovím a mezi platany vede pěšina, pěšina ušlapaná do tvrda chlapy, kteří sem chodí z rančů zaplavat si v hluboké tůnce, a ušlapaná do tvrda tuláky, kteří se sem večer ušle táhnou ze silnice, aby si udělali herberk blízko vody. Před nízkou vodorovnou větví obrovského platanu je hromada popela narostlá z mnohých ohňů; lidé, kteří si na tu větev sedali, ji uhladili.

Večer parného dne rozehrál to větríkem mezi listí. Stín na kopcích lezl do výšky. Na nánosech písčku seděli králíci, nehnutě, jako šedé valouny opracované sochařem. A tu se ve směru od státní silnice v chrastivém listí platanů ozvaly kroky. Králíci se tiše rozpelášili do úkrytů. Volavka stojící na svých chůdách zatloukla křídly, aby se vznesla, a nemotorně namířila po proudu řeky. Všechn život tu na chvíli vymřel, když se na pěšině, tam kde ústila ve volné prostranství u zelené tůňky, vynořili dva lidé.

Šli po ní husím pochodem, a i když se ted' ocitli na volném prostranství, jeden z nich zůstával vzadu. Oba byli v civilinkových kalhotách a civilinkových kazajkách s mosaznými knoflíky. Na hlavě měli oboj černé beztváre klobouky a přes ramena měli oboj přehozeny pevně svinuté rance z houní. První z nich byl malý a pohyblivý, se snědým obličejem, nepokojnýma očima a ostrými, pevnými rysy. Všechno bylo na něm docela určité: drobné silné ruce, útlé paže, tenký a kostnatý nos. Za ním kráčel jeho opak, obr s beztvárem obličejem, s velkýma bledýma očima, s širokými schýlenými rameny; a kráčel neohrabane, nohy trochu vláčel, asi tak jako medvěd vláčí tlapy. Paže se mu podle těla nekývaly, nýbrž mu podle něho volně visely.

Na volném prostranství se první muž zastavil, a ten za ním málem do něho vrazil. První si sundal klobouk, setřel si ukazováčkem pot z jeho pásky a prudkým pohybem pot z prstu setřepal. Jeho společník shodil ze sebe houně, vrhl se

na zem a začal pít z povrchu zelené tůrky; pil dlouhými hly a frkal do vody jako kůň. Ten malý k němu nervózně přistoupil.

„Lennie!“ okřikl ho přísně: „Nepij mi tolik, Lennie, propánaboho!“ Lennie frkal do vody dál. Ten malý se naklonil a zatrásl mu ramenem. „Lennie! Bude ti zas nanic, tak jako včera.“

Lennie se ponořil do tůrky celou hlavou, s kloboukem a se vším, a pak se posadil na písek; z klobouku mu crčelo na modrý kabát a zatékalo na záda.

„To ti je dobrota,“ pochvaloval si. „Napij se taky, Georgi. Jen se jaksepatří napij.“

Slastně se usmíval.

George si sundal stočenou houni a opatrnl ji spustil na břeh. „To se neví, jestli je to dobrá voda. Vypadá řáká potažená.“ Lennie začal svou ohromnou tlapou cíkat ve vodě a svíral a otvíral dlaň, takže voda pokaždé trošičku vyšplíchlala; po tůrce se šířila kola, a když dosáhla druhého břehu, zase se vracela. Lennie se na to zadíval. „Koukní, Georgi, koukní, co jsem udělal.“

George přiklekl k tůrce a rychlými hly začal pít z naběračky dlaň. „Chut má docela dobrou,“ uznal, když se napiil. „Ale jako by ani netekla. Když voda takhle stojí, neměl bys z ní, Lennie, vůbec pit,“ dodal odevzdaně. „Ale ty, když máš žízeň, tak by ses napiil třeba z kanálu.“

Vchrstl si naběračkou dlaň vodu do obličeje a rozetřel si ji pod bradou a kolem zátylku. Potom si zase nasadil klobouk, odšoupal se od řeky, zvedl kolena a objal je. Lennie ho pozoroval a dělal to pak všechno přesně po něm. Odšoupal se od řeky, zvedl kolena, objal je a podíval se na George, aby se přesvědčil, zda je to tak dobře. Stáhl si klobouk trochu více přes oči, tak jako byl klobouk George.

George hleděl rozmrzele na vodu. Oči měl na okraji víček rudé od sluneční záře. „Kdyby ten pacholek autobusák za něco stál, mohli jsme se krásně svítit až k samýmu tomu ranči,“ ozval se nazlobeně. „Ještě prej maličkej kousíček po silnici! A vylezou z toho řáký čtyry míle! Nechtělo se mu zkrátka u toho ranče zastavovat. Chlap línej jako veš – a i na takový obyčejný zastavení. To bych rád věděl, jestlipak zastaví aspoň v Soledadu. Vykopne nás, a že prej ještě maličkej kousíček po silnici. A bylo to jistě ještě více než čtyry míle. Sakramentský horko!“

Lennie se na něho nesmíle podíval. „Georgi?“

„No, co bys chtěl?“

„Kam to jdeme, Georgi?“

Ten malý si stáhl okraj klobouku a na Lennieho se zamračil. „Tak tys to už zapomněl? Abych ti to říkal znova! Ježíšikriste, jsi ty mi ale boží dřevo!“

„Když já to zapomněl,“ přiznal se Lennie měkkým hlasem. „A říkal jsem si, že to nesmím zapomenout. Na mou duši, Georgi.“

„No dobré, dobré. Já ti to tedy řeknu ještě jednou. To víš, já nemám co dělat! Takhle bych ti moh vykládat celej život. Já ti něco řeknu, a ty to zapomeneš, a tak abych ti to říkal pořád znova.“

„Já si to říkal a říkal pořád,“ omlouval se Lennie, „ale když ono to nebylo nic

platný. To o těch králíkách, to si, Georgi, pamatuju."

„S téma králíkama už na mě nechodí! To je to jediný, co si pamatuješ – králičí! No dobrá! Ale teď poslouchej, a tentokrát si to už musíš pamatovat – jinak se dostanem do maléru. Pamatuješ, jak jsme tenkrát v té Howardový ulici seděli na okraji chodníku a koukali na tu tabuli?“

Na Lennieho obličeji vyrazil rozradovaný úsměv. „Jakpak by ne, Georgi! Na to se pamatuju … ale … co jsme to dělali potom? Pamatuju se, jak tam šly kolem náký holky, a ty povídáš … ty povídáš…“

„To je opravdu moc a moc důležitý, co já povídala! To nepamatuješ, jak jsme si zašli do té agentury – Murray a Ready – a jak nám tam dali kartičky, že jsme přijatý, a lístky na autobus?“

„Jakpak by ne, Georgi! Teď si už vzpomínám.“ Zajel rychle rukama do kapes kabátu. „Georgi...“ začal pak krotce. „Já tu moji kartičku nemám. Já ji musel ztratit.“ Hleděl při tom zoufale na zem.

„Vždyť jsi, ty jedno ťululum, ani žádnou neměl. Tady je mám obě. Snad si nemyslíš, že bych ti tu tvoji kartičku svěřil?“

Lennie se s úlevou uculil. „Já … já myslí, že jsem si ji dal do kapsy.“ Zajel si znovu do kapsy. George se na něho přísně podíval. „Copak to taháš z té kapsy?“

„Vždyť já v té kapse ani nic nemám,“ záchytal si Lennie.

„To já vím taky. Máš to v ruce. Co to máš v té ruce – co to v ní schováváš?“

„Ale nic, Georgi, na mou duši, nic.“

„Žádný takový, dej to sem.“

Lennie odtáhl ruku se sevřenou dlaní dále od George. „Ale vždyť je to, Georgi, jen myš.“

„Myš? Živá myš?“

„Ale kde! Obyčejná mrtvá myš. Já ji, Georgi, nezabil. Na mou duši, že ne. Já ji našel už mrtvou.“

„Sem s ní!“ nakazoval George.

„I nech mi ji, Georgi.“

„Sem s ní!“

Lennieho zavřená dlaň pomalu poslechl. George popadl myš a hodil ji přes tůrku na druhý břeh do houští. „Co chceš, prosím tě, dělat se chcíplou myší?“

„Po cestě jsem ji moh palcem hladit,“ vysvětloval.

„Abys tedy věděl, dokud budeš chodit se mnou, hladit myši, to si necháš zajít. A jestlipak sis už vzpomněl, kam teď jdem?“

Lennie se zavářil polekaně a v rozpacích si pak položil obličeji na kolena, aby ho schoval.

„Já už zase zapomněl.“

„Ježíšikriste,“ povzdechl George odevzdaně. „Tak poslouchej: jdem dělat na ranč, takovej, jako ten tam na severu, co jsme z něj přišli.“

„Tam na severu?“

„Ve Weedu.“

„Máš pravdu. Já už si vzpomínám. Ve Weedu.“

„Ten ranč, co na něj jdem, je tamhle, už jenom šípký čtvrt míle. Půjdeme do dvora a přihlásíme se u šéfa. A teď dej pozor. Já mu dám ty kartičky, a ty nesmíš ani ceknout. Ty tam jen budeš stát a ani neotevřeš hubu. Jestli pozná, co jsi za ťululum, tak nás do práce neveme, ale když tě napřed uvidí, jak děláš, máme to vyhraný. Rozuměl jsi?“

„To víš, že rozuměl, Georgi. Jakpak by ne.“

„No zaplatpámbu. Tak až se budem hlásit šéfovi, co budeš dělat?“

„Já ... já,“ Lennie se zamyslel. V obličeji se mu objevilo napětí z přemýšlení.
„Já ... ani neceknu. Já tam budu jen stát.“

„Ty jsi přece jen pašák! To je ohromný! Párkrát si to ještě přeříkáš, abys to už nemoh zapomenout.“

Lennie si začal potichu pobrukovat: „Já ani neceknu ... Já ani neceknu ... Já ani neceknu.“

„Výborně,“ pochválil ho George. „A nebudeš tam taky vyvádět žádný skopičiny, jaký jsi vyváděl ve Weedu.“

Lennie se podíval, jako by nevěděl, oč jde. „Jaký jsem vyváděl ve Weedu?“

„Tak na to jsi taky už zapomněl? No, já ti to připomínat nebudu, nebo to uděláš zase.“

Lenniemu prorazilo obličejem pochopení. „Tam ve Weedu nás honili,“ vybuchl radostně.

„A jak honili,“ vzpomínal George s ošklivostí. „Museli jsme utýct. Šli po nás, ale nechyti nás.“

Lennie se blaženě zahihňal. „Tak vidíš, že já to nezapomněl!“

George se položil na záda do písku a ruce zkřížil pod hlavou; Lennie to udělal po něm a zvedl hlavu, aby se přesvědčil, zda to dělá dobře. „Bože, ale má to člověk s tebou kříž,“ povzdechl George. „Jakej já bych moh mít lehkou a krásnej život, nemít tě na krku. Jakej by to moh být lehkou život, a i holku bych třeba moh mít.“

Lennie ležel chvíliku mlčky a pak se ozval v radostném očekávání. „My budem, Georgi, dělat na ranči.“

„Sláva! Tak ty to víš. Ale spát budem tady, protože pro to mám důvod.“

Den rychle odcházel. Slunečním světlem, které se z údolí už odstěhovalo, plály už jen vrcholky Gabilských hor. Po tůnici klouzala užovka, její vztyčená hlava byla jako periskop. Rákosí v proudící vodě se slaboučce poškubávalo. Kdesi daleko, směrem k silnici, nějaký člověk něco kříčel a jiný mu podobný hlasem odpovídal. Ve větríčku, který hned zase utichl, zašustělo listí platanů.

„Georgi – pročpak nejdeme na ten ranč – na večeři? Tam bysme přece dostali večeři.“

George se převalil na bok. „To jsou důvody! Mně se to tady líbí. Zejtra půjdeme rovnou dělat. Viděl jsem tam jet mlátičky. To znamená, že budem

vlíkat pytle s obilím — to se člověk zas div nestrhá. Tuhle noc si už poležím tam, kde jsme, a budu se koukat do nebe. To já rád.“

„Lennie si klekl a pohlédl dolů na George. „To nebudem mít žádnou večeři?“

„I budem, budem, jen co nasbíráš trochu suchého vrbovýho proutí. V ranci mám tři fazolový konzervy. Přichystáš oheň. Až nanosiš to klestí, já ti dám sirku. Pak si ohřejem ty fazole a navečeříme se.“

„Fazole já rád s kečupem,“ zatoužil Lennie.

„No, kečup nemáme. Jdi na to dřív. A koukej sebou hodit. Za chvíli bude tma.“

Lennie se toporně zvedl a zmizel v houští. George zůstal ležet a tiše si pohvizdoval. Z té strany, kam odešel Lennie, se ozvalo cákání. George nechal pohvizdování a začal poslouchat. „Chudák jeden,“ prohodil tiše a pohvizdoval si dál.

Za chvíli to začalo v houští praštět a Lennie se vrátil. V ruce měl vrbový klaciček.

George se posadil. „No dobrá,“ přivítal ho příkrým hlasem. „Dej sem tu myš!“

Ale Lennie začal předvádět pracně vyspekulovanou němohru o neviňátku. „Jakou myš, Georgi? Vždyť já žádnou myš nemám.“

George k němu natáhl ruku. „Tak aby. Dej mi ji. Na mě si nepřijdeš.“

Lennie zaváhal, couvl a poplašeně pohlédl na okraj houští, jako by uvažoval, zda by neměl utéci. George se ho mírně otázal: „Dáš mi tu myš, nebo ti mám jednu vlepit?“

„A co ti mám dát, Georgi?“

„Však ty víš až moc dobře. Tu myš chci.“

Lennie sáhl neochotně do kapsy. Trošičku se mu zlomil hlas. „To bych rád věděl, proč bych si ji nemoh nechat. Vždyť ta myš nikomu nepatří. Já ji přece neukrad. Já ji našel u silnice.“

Georgeova ruka zůstala velitelsky vztyčena. Pomalu, jako teriér, který nechce pánovi aportovat míček, Lennie popošel, ucouvl a znova zas popošel. George luskl přísně prsty, a po tom lusknutí položil mu Lennie myš do ruky.

„Vždyť já s ní nedělal nic zlého. Já ji, Georgi, jenom hladil.“

George vstal a odhodil myš, jak jen mohl nejdál, do stmívajícího se houští; potom přistoupil k tůrce a umyl si ruce. „Jsi ty ale tululum! Snad jsi nemyslel, že to nepoznám už podle tvejch zmáčenejch nohou, že ses pro ni přebrodil na druhého břeh?“ Uslyšel Lennieho zafříkání a otočil se. „A teď mi budeš vrnět jako malý škvorně! Ježíšikriste! Takovej chlap jako hora!“ Lenniemu se začaly chvět rty a do očí mu vrhkly slzy. „Ale snad ne, Lennie!“ George mu položil ruce na rameno. „Jen tak na potvoru jsem to neudělal. Ta myš je, Lennie, už bůhvíjak dlouho chcíplá; a ještě tohle: tys ji zkrátká hladil a zlomil jí vaz. Dostaneš jinou myš, čerstvou, a nákou chvíli si ji budeš moct nechat.“

Lennie se posadil na zem a zkormouceně svěsil hlavu. „Kdybych já věděl,

kde řákou najít! Pamatuju se, dřív mi je dávala jedna paní. Jak řákou chytla, vždycky mi ji dala. Ale ta paní tu není.“

George se ušklíbl. „Náká paní! To se už ani nepamatuješ, kdo to byla ta paní? Vždyť to přece byla tvoje vlastní teta — teta Klára! Ale potom ti je už nedávala. Tys vždycky každou oddělal.“

Lennie na něho smutně pohlédl. „Když byly takový maličký,“ řekl na to, jako by se omlouval. „Já jí začnu hladit, a ona mě kousne do prstu, tak jsem ji štip do hlavičky, a ono bylo po ní — protože ona byla taková maličká. Abysme už, Georgi, měli co nejdřív ty králíky! Ty nejsou tak maličký.“

„Dej mi pokoj s králíkama! Tobě nemůže člověk svěřit ani živou myš. Teta Klára ti jednou dala myš gumovou, a tys o ni vůbec nestál.“

„To nebylo nic na hlazení,“ vysvětloval Lennie.

Z vrcholků hor stoupal plamen západu slunce, do údolí vstoupilo šero a mezi vrby a platany vešla polotma. K povrchu vody se zvedl ohromný kapr, zalokal si vzdachu a pak se zas tajemně ponořil do temné vody; na její hladině zůstala po něm kola a byla stále širší a širší. Nahoře se zase zatetelily listy a z vrb se snášela chmýřička jejich bavlny a přistávala na povrchu tůňky.

„Půjdeš na to dřív?“ otázal se George. „Hned za támhletím platanem je ho spousta. Naplavenýho velkou vodou. Tak už konečně jdi.“

Lennie odešel za ten strom a vrátil se s náručí nabraného listí a větvíček. Shodil to všechno na starou hromadu popela a šel zpět pro další dávku; šel tak několikrát. Byla už téměř noc. Nad vodou svítla křídla hrdličky. George přešel ke kupě přichystané na ohníček a zapálil suché listí. Ve větvíčkách zapraštěl plamen, propadl se a začal dělat své dílo. George si rozvázel svinutou houni a vytáhl z ní tři plechovky s fazolemi. Postavil je k ohni, blizoučko k šlehajícím plamenům, ale tak, aby se jich nedotýkaly.

„Fazolí máme pro čtyry,“ ozval se.

Lennie ho přes ohníček pozoroval. „Já je nejradší s kečupem,“ zatoužil krotce.

„Ten my ale nemáme!“ vybuchl George. „Ty chceš vždycky akorát to, co není! Můj ty bože všemohoucí! To by byl život, kdybych byl sám! Práci bych vždycky dostal jedna dvě, a nebyly by žádný maléry. Nikde žádnej malér, a posledního bych vždycky shráb svejch padesát dolarů a sebral se do města a tam bych si dával. U děvek bych to moh táhnout třeba do rána. Jist bych moh jít, kam by mě napadlo, do řádkyho hotelu nebo do něčeho takovýho, a poručil bych si tam, nač bych si zrovna vzpomněl. A tak bych to moh víst měsíc co měsíc. Moh bych si koupit demízon whisky nebo zapadnout do herny a mazat tam karty nebo štouchat piliár.“ Lennie si klekl, zadíval se přes ohníček na dopáleného George a obličeji se mu zatáhl hrůzou. „A mám co?“ pokračoval George vztekle. „Mám tebe! Ty se na žádném místě neudržíš, a když dostanu místo, pokaždý o něj skrz tebe přijdu. Skrz tebe abych v jednom kuse harcoval z místa na místo. To by ostatně nic nebylo. Ale ty si pokaždý něco spískáš.“

Pokaždý něco vyvedeš, a já abych tě z toho tahal.“ Zvyšoval hlas a už téměř křičel. „Magore jeden prevítskej! Skrz tebe ani nevycházím z malérů.“ Připomínal teď malá děvčátka, která se jedno po druhém pitvoří. „Chtěl prej tý holce jen šmátnout na šaty — jen jí je pohladit, jako by to byla řáká myš... No jo, ale jak to ona měla vědět, že jí jen chceš šmátnout na šaty? Ona uškubne, a ty držíš ty šaty dál, jako by to byla řáká myš. Holka začne ječet, a my museli bejt celej den zalezlý v zavodňovací strouze, protože nás chlapi hledali, a za tmy jsme se museli vykrást a táhnout jinam. A tak to chodilo pořád — v jednom kuse. Říkal jsem si, moct tě tak zavřít do klece, a v té kleci aby bylo řákejch milion myší, aby sis opravdu přišel na svý.“ Najednou ho vztek přešel. Podíval se přes ohníček na Lennieho zmučený obličej a pak se zahanbeně zahleděl do plamenů.

Byla už docela tma, ale kmeny stromů a nahoře jejich ohýbající se větve oslnovalo oheň. Lennie začal pomalu a opatrně popolézat kolem ohníčku, až se dostal těsně k Georgeovi. Posadil se na bobek. George otočil plechovky, aby byly k ohni obráceny druhou stranou. Dělal, jako by nevěděl, že je Lennie tak blízko.

„Georgi,“ tichoučce. Žádná odpověď. „Georgi!“

„Co chceš?“

„To já, Georgi, jen tak. Já o ten kečup ani nestojím. Já bych si ho nevzal, ani kdyby byl tady vedle.“

„Kdyby tady byl, co by sis nemoh vzít?“

„Já bych si vůbec nevzal. Já bych nechal všechno tobě. Moh by sis s ním ty fazole celý zalejt, a já bych na něj ani nešáh.“

George civěl zakaboněle do ohníčku. „Jak si vzpomenu, jaký já bych měl bez tebe báječný časy, div se ti z toho nezblázním. Vím já, co je klidná chvilka?“

Lennie stále ještě klečel. Hleděl jinam, do tmy za řeku. „Georgi, to mám tedy od tebe odejít, abys měl ode mě pokoj?“

„Kam bys, prosím tě, moh jít?“

„I leckam. Tamhle na ty hory. Našel bych si tam někde jeskyni.“

„Není možná! A co bys tam jed? Aby sis našel něco k jídlu, na to nemáš dost filipa.“

„Však já bych si, Georgi, už něco našel. Ņáký parádní jídlo s kečupem já nepotřebuju. Ležel bych si na sluníčku a nikdo by mi nic neudělal. A kdybych přišel na řákovu myš, moh bych si ji nechat. Žádnej by mi ji nebral.“

George na něho vrhl pátravý pohled. „Bylo to ode mě ošklivý, vid?“

„Jestli o mě nestojíš, já můžu odejít do těch hor a najít si tam řákovou jeskyni. A já můžu odejít jedna dvě.“

„I co tě vede! To já, Lennie, jenom špásoval. Ty přece musíš zůstat u mě. Jenom to není hezký, že ty každou tu myš odděláš.“ George se odmlčel. „Víš co, Lennie? Jak to jen bude možný, já ti seženu řáký štěně. To snad už neodděláš. To by bylo lepší než tyhle myši. To bys už moh hladit silnějc.“

Lennie na ten lep nesedl. Vycítil už svou převahu. „Jestli o mě nestojíš, jen mi to řekni, a já odejdu tamhle na ty hory — tamhle nahoru na ty hory — a budu si tam žít sám. A žádnej mi nebude krást mý myší.“

George mu to začal rozmlouvat: „Ty ode mě, Lennie, jít nesmíš. Kdybys tam byl sám, vždyť by si tě ještě někdo splet s kojotem a zastřelil by tě. Jen zůstaň u mě. Teta Klára by to taky nerada viděla, kdybys utek sám, třeba už je, chudák, nebožka.“

Lennie ted' začal mazaně: „Povídej mi — jako jsi mi povídal dřív.“

„Povídej o čem?“

„O těch králíkách.“

George se na něho utrhl: „S tím si na mě nepřijdeš!“

Lennie se rozkemral: „Ale, Georgi. Povídej mi. Povídej, Georgi, prosím tě. Jako jsi mi povídal dřív.“

„No, když ti to dělá tak dobře, tak ti tedy budu povídat a pak se navečeříme...“

Georgeův hlas zněl teď temněji. Jeho slova byla rytmicky členěna, jako by opakoval něco, co říkal mnohemkrát. „Takovej člověk, co chodí jako my dělat po rančích, je na tom světě opuštěnej jako kůl v plotě. Neví, co je to rodina. Neví, co je to vlastní kout. Přijde na ranč, vydře si těch pář šestáků a pak se sebere do města a tam ty svý šestáky rozfroruje, a netrvá to nikdy dlouho, a vláčí kostru zase na jiném ranči. Takovej člověk ti nemá, nač by se moh těšit.“

Lennie byl celý šťastný. „To je ono — to je ono! A teď povídej, jak je to s náma.“

George vykládal dál: „S náma je to jiný. My máme před sebou budoucnost. My si máme s kým promluvit, a to dělá moc. My nemusíme vysedávat po putykách a rozhasovat tam šestáky, jako takový, co nemají kam jít. Takový, když se dostanou do kriminálu, tak tam můžou třeba zcepeneť, a ani pes po nich neštěkne. Ale s náma je to jiný.“

Tu mu Lennie vpadol do řeči: „Ale s náma je to jiný. A proč? Protože ... protože já mám tebe — a o mě se staráš ty, a ty máš mě — a o tebe se starám já. Proto.“ Blaženě se rozesmál. „Povídej, Georgi, dál.“

„Vždyť to už umíš nazepamět. Můžeš povídат sám.“

„Ne, povídej ty. Já si to všechno nepamatuju. Povídej, jak to bude s náma.“

„Tak dobře. Jednoho krásného dne si dáme svoje šestáky dohromady a koupíme si maličkej domeček s nákým tím kouskem pole a krávu a pář prasat a...“

„A budem mít všecko, co srdce ráčí,“ rozjásal se Lennie. „A budem si držet králiky. Povídej dál, Georgi! Co všecko budem mít na zahrádce, a o těch králících v kotcích, o tom, jak v zimě bude pršet, a o těch kamínkách, a o té smetaně na mlíce, co se skoro ani nedá prorazit. Povídej mi o tom, Georgi.“

„Proč nepovídáš ty? Vždyť to všecko znáš.“

„Ale ne ... povídej ty. Když to povídám já, to už není ono. Jak budu muset

opatrovat ty králiky.“

„Tak tedy,“ začal George, „budem mít hezky velkou zelinářskou zahradu a králíkánu a slepice. A když bude v zimě pršet, řeknem si, Však ona práce počká, rozděláme v kamínkách oheň, posadíme se ke kamínkám a budem poslouchat, jak děšť bubnuje na střechu. To bude!“ Vytáhl z kapsy nůž. „Na víc už nemám čas.“ Zajel nožem do víčka fazolové konzervy, odřízl je a podal plechovku Lenniemu. Potom otevřel druhou konzervu. Vytáhl z kapsy dvě lžíce a jednu z nich podal jemu.

Seděli u ohníčku, cpali si ústa fazolemi a usilovně žvýkali. Lenniemu vyklouzlo z koutku úst několik fazolí. George ho na to lžící upozornil. „Tak co řekneš zejtra šéfovi, až se tě začne vyptávat?“

Lennie přestal žvýkat a polkl. V jeho výrazu byla soustředěnost. „Já ... já ani ... ani neceknu.“

„Pašák! Bezva, Lennie. Snad už je to s tebou lepší. Až budem mít ten kousek pole, budu ti takhle moc ty králiky svěřit. Zvlášť když si tak budeš všecko pamatovat.“

Lennie se mohl zalknout hrdostí. „Já si už dovedu pamatovat.“

George zas ukázal lžicí. „Koukej, Lennie. Musíš si to tady obhlídnout. Budeš si tohle místo pamatovat — co říkáš? Ranč máš odtud náky čtvrt míle proti proudu. Zkrátka pořád podle řeky.“

„Jakpak by ne,“ ujišťoval Lennie. „To já si zapamatuju. To jsem si přece taky pamatoval, že nesmím ani ceknout.“

„To víš, že pamatoval. Poslouchej tedy, Lennie. Kdyby se stalo, a ty by ses zas dostal do řákýho maléru, jak už to umíš, tak zkrátka poběžíš sem a schováš se tu v těch vrbičkách.“

„Schovám se v těch vrbičkách,“ řekl po něm Lennie loudavě.

„A zůstaneš tam zalezlý, dokud pro tebe nepřijdu. Budeš si to pamatovat?“

„To víš, že bude Georgi. Zůstanu v těch vrbičkách zalezlý, dokud nepřijdeš.“

„Ale to si nech zajít, něco si spískat, protože jestli si něco spískáš, já ti ty králiky nesvěřím.“ Odhodil svou prázdnou plechovku do houští.

„Já si, Georgi, nic nespískám. Já ani neceknu.“

„No dobrá. Ten ranec si sem přines k ohníčku. To se to tady bude spát! Koukat se do nebe, a to listí! A už nepřikládej. Necháme to jen dohořet.“

Upravili si na písku lože, a jak plamínky ohníčku skomíraly, okruh světla se zmenšoval; pokroucené větve zmizely a už jen slaboučké záblesky ukazovaly, kde jsou kmeny stromů. Ze trny se ozval Lennie: „Georgi — ty už spíš?“

„Ještě ne. Co chceš?“

„Aby ty králici měli všecky možný barvy.“

„Ale to víš, Lennie,“ ujišťoval ho ospale. „Červený budou, modrý a zelený. A co jich bude!“

„A s takovejma kožíškama, Georgi, jako ty, co jsem viděl na tom trhu v Sacramentu.“

„To víš, že s kožíškama.“

„Protože jinak se taky můžu od tebe trhnout a můžu si žít v řáky jeskyni.“

„Pro mě a za mě můžeš táhnout třeba ke všem čertům,“ odbyl ho George.
„Nech si to už.“

Rudé světlo na uhlících potemnělo. Na návrší nad řekou zavyl kojot a z druhého břehu odpověděl pes. V slaboučkém nočním vánku šelestily listy platanů.

2

Barák byl dlouhé obdélníkové stavení. Uvnitř vybílený, podlaha nenatřená. Ve třech stěnách byla malá čtvercová okénka, ve čtvrté bytelné dveře s dřevěnou závorou. U stěn stálo osm lůžek: pět pokrytých houněmi, na ostatních ležely jutové slamníky. Nad každým lůžkem byla přibita bednička od jablek; její přední strana byla odtržena, takže ten, kdo na tom lůžku spal, měl na své věci dvoupatrovou poličku. A ty poličky nesly náklad všelijakých drobností, mýdla, pudru, holících strojků a časopisů specializovaných na Divoký západ, které lidé z rančů rádi čtou a rádi se jim posmívají, ale v skrytu srdce jim věří. A byly na té poličce léky, flakony, hřebíinky, a na hřebících po stranách bedničky nekolik vázanek. Blízko jedné stěny černá litinová kamna s troubou, která vedla přímo vzhůru do stropu. Uprostřed místnosti stál velký čtvercový stůl s roz házenými kartami a okolo něho byly rozestavěné bedny, na kterých sedali hráči.

Kolem desáté hodiny dopolední vrhalo slunce do místnosti jedním z postranních oken jasný proud světla proscený prachem a skrze ten proud, jako když se sypou hvězdy, poletovaly sem tam mouchy.

Dřevěná závora se zvedla. Dveře se otevřely a do světnice vešel vysoký příhrbený stařec. Oblečen byl v modrých civilinkách a v levé ruce držel velké koště. Za ním vstoupil George, za ním Lennie.

„Starej vás čekal včera večír,“ promluvil stařec. „To jste měli vidět, jak se vztekal, když jste tu ještě nebyli, abyste hned ráno mohli na pole.“ Ukázal jim pravou paží, a z rukávu mu vyčouhlo oblé, hůlkovité zápěstí, ale žádná ruka. „Můžete si vzít tamhlety dvě postele.“ Pryčny, na které ukázal, byly u kamen.

George k nim přistoupil a shodil svůj ranec na jutový pytel slámy, který sloužil za slamník. Nahlédl do své poličky a vytáhl z ní malou žlutou plechovku. „Jářku. Copak je tohle za neřádstvo?“

„To nevím,“ odpověděl stařec.

„Stojí na tom, že to *Zaručeně vyhubí vši, svábi a jinou havěť*. To nám dáváte pěkný postele! O takový podnájemníky nestojíme.“

Starý uklízeč si přendal koště tak, že je teď držel mezi loktem a bokem, a natáhl ruku po plechovce. Pročítal pečlivě nálepku. „Abyste teda věděl,“ promluvil konečně, „před váma tu spal nějaký kovář – moc slušnej člověk a čistotnej, že se druhé takovej hned tak neuvidí. Ruce si vám myl i *po jídle!*“

„Jakpak tedy přišel k těm breberkám?“ George se začal pomalu rozčilovat. Lennie si položil svůj ranec na sousední prýčnu a sedl si. Hleděl s otevřenými ústy na George.

„Abyste věděl,“ začal znova starý uklízeč, „tenhle kovář – Whitey se jmenoval – ten už byl takovej, že si to rozprašoval po posteli, i když tam nic takovýho nebylo – zkrátka pro jistotu. A abyste věděl, co ještě dělal. Když byly brambory, každej si oloupal, a kde byl jaký čemej puntík, každej si musel vydlobnout – potom teprv jed. A jak v žloutku vejce našel červený jádro, to taky musel vyškrábnout. Kvůli zdravě šel taky nakonec pryč. Takovej vám to byl člověk – čistotnej. V neděli se vám musel hodit do parády, i když ani nikam nešel, i kravatu si uvázel kolem krku, a zůstal tak sedět tady v baráku.“

„No zrovna dvakrát tomu nevěřím,“ poznamenal George skepticky. „Proč říkáte, že šel pryč?“

Stařec si vstrčil žlutou plechovku do kapsy a začal si přejízdět kotníky prstů po štětinatých licousech. „No ... zkrátka šel pryč ... jak už to tak bejvá. Prej kvůli zdravě – jestli ještě skrz něco jinýho, to neříkal. Jednou večer zkrátka přijde a prej ‚Dejte mi, co mám odděláno‘ – jako každej druhý.“

George nadzvedl svůj podhlavník a nahlédl pod něj. Nahnul se nad lůžko a začal si důkladně prohlížet pytel slaminíku. Lennie hned vstal a dělal se svým lůžkem totéž. Nakonec se George zbavil, jak se zdálo, všech pochybností. Rozmotal ranec a začal pokládat své věci na poličku – holicí strojek a kostku mýdla, hřeben a lahvičku s pilulkami, kelímek s mazáním a koženou manžetku. Pak si lůžko pěkně potáhl houněmi.

„Za chvíli tu asi bude starej,“ upozornil stařec. „Když jste tu ráno nebyli, ten vám byl dozranej! Vpadne sem, když ještě snídáme, a hned, kde prej jsou ty dva nový. A vypil si to koňák.“

George urovnal záhyb na lůžku a posadil se. „Vypil si to koňák?“

„A jak! Víte, on je ten koňák černej.“

„Černej, no pěkně děkuju!“

„Černej. Ale dobréj. Má zkřivenej kříž – jak ho pokopal kůň. Když má starej vztek, vždycky si to slízne on. Ale on si z toho nic nedělá. Moc vám čte. Má ve svý sedničce knížky.“

„A jaképak on je, ten váš starej?“ otázal se George.

„No, docela slušnej. Vztekat se doveď, jen co je pravda, ale jináč je slušnej. Co byste řek, že vám udělal o Vánocích? Přinese sem demízon whisky, a pijte

prej, chlapci, až se hory budou zelenat. Vánoce jsou prej jen jednou do roka."

„To už je co říct! Celej demízon?"

„Prosím celej! Bože, to jsme užili! Mladenci sem dovolili i tomu černýmu. Jeden maličkej kočí – hácej Smitty – si s ním začal. A držel se vám dobré! Ale mladenci mu nedovolili bojovat nohamu, a tak to od toho černýho dostał. Kdyby směl kopat, říkal, že by toho černýho voddělal. Ale mladenci říkali, když má jako ten zkřivenej kříž, že do něj Smitty nesmí kopat." Odmlčel se a kochal se vzpomínkou. „Potom tálili mladenci do Soledadu, a tam vám to mohli vobrátit vzhůru nohamu. Já tam s nima nebyl. Na to já už nejsem."

Lennie právě dokončoval úpravu svého lůžka. Dřevěná závora se znova zvedla a dveře se pohnuly. V otevřených dveřích stál malý podsaditý muž. Měl na sobě modré cílinkové kalhoty, flanelovou košili, černou rozepnutou vestu a černý kabát. Palce měl zastrčeny za opasek, každý po jedné straně hranaté ocelové přezky. Na hlavě zamazaný hnědý šírák a na nohou vysoké boty s vysokými podpatky a s ostruhami, na důkaz toho, že není žádný nádeník.

Starý uklízeč po něm jen sekl okem, a pak se začal šourat ke dveřím a kotníky prstů si přejížděl po licousech. „Tak ty mladenci teď zrovna přišli." Šoural se kolem šéfa ven ze dveří.

Krátkými rychlými kroky člověka s tlustýma nohamama vešel správce do světnice. „Psal jsem agentuře Murray a Ready, že dnes ráno potřebuju dva muže. Máte kartičky?" George sáhl do kapsy, vytáhl lístky a podal je správci. „Agentura za to nemůže. Na tom lístku je to černý na bílém, že jste měli nastoupit do práce dnes ráno."

George se zahleděl na své nohy. „To nám vyved ten autobusák. Museli jsme šlapat ještě deset mil. Že prej už jsme tam, a ono to nebylo pravda. A dnes ráno nic nejelo, abysme se mohli svízt.

Správce pohlédl na George úkosem. „Tak jsem musel poslat lidi svážet, a scházeli mi dva nakladači. Teď už nemá smysl vás tam posílat – až po obědě." Vytáhl z kapsy zápisník a otevřel ho tam, kde měl mezi listy zastrčenou tužku. George se významně zamračil na Lennieho a Lennie přikývl, což mělo znamenat, že rozumí. Správce si naslinil tužku. „Jak se jmenejete?"

„George Milton."

„A vy?"

„Ten se jmeneje Lennie Small," řekl George.

Správce zaznamenal jména obou do zápisníku. „Dnes máme – dnes máme dvacátýho, v poledne dvacátýho." Zavřel zápisník. „Kdepak jste, mladenci, dělali?"

„Kolem Weede," odpověděl George.

„Vy taky?" obrátil se správce na Lennieho.

„Ten taky," přisvědčil George.

Správce ukázal sprýmovným prstem na Lennieho. „Ten asi moc řečí nenadělá, že ne."

„To ne, ale práce vám nadělá jako žádnej druhej. Silnej jako bejk.“

Lennie se pro sebe usmál. „Silnej jako bejk,“ opakoval. George se na něho zamračil, a tu se Lennie zastyděl, že zapomněl, a sklopil hlavu.

„Poslyšte, Smalle,“ oslovil ho náhle správce. Lennie zvedl hlavu. „Co dovedete dělat?“

Poděšený Lennie poprosil George pohledem o pomoc.

„Udělá vám všecko, co mu poručíte,“ odpověděl za něho George. „Dovede jezdit s mulama. Dovede tahat pytle obilí, jezdit s kultivátorem. Dovede vám všecko. Jen to s ním zkuste.“

Správce se obrátil na George. „Tak proč ho nenecháte, aby odpovídal sám? Na co tím hrajete?“

George se honem rozhlasil: „Ach tak! No, že by byl dvakrát chytřej, to neříkám. To on není. Ale můžu říct, dříč je to opravdu náramnej. A zvedne vám i takovej čtyrystalibovej pytel.“

Správce zastrčil zápisník uvážlivě do kapsy. Zahákl palec za opasek a jedním okem, téměř zavřeným, pohlédl úkosem na George. „Poslyšte – co je tuhleto za kšefty?“

„A co?“

„Chtěl jsem říct, jestli ten chlap je vaše dojná kráva. Jestli co vydělá, to shrábnete vy.“

„Ale kde! A proč si myslíte, že ho vlastně pronajímám?“

„To jsem zkrátka ještě neviděl, aby se jeden takhle staral o druhýho. A tak bych rád věděl, co na něm máte.“

„On je to můj ... bratraneček,“ vysvětloval George. „Slíbil jsem jeho mámě, že se o něj budu starat. Když byl ještě malej, sebral ho kůň kopytem po hlavě. Jinak mu nic neschází. Jenom že není zrovna chytřej. Ale co mu poručíte, to vám udělá.“

Správce se od George napůl odvrátil. „No, na tahání pytlů s ječmenem moc chytrosti nepotřebuje. Ale ne abyste mi chtěl, Miltone, něco nabulíkovat. Já si na vás budu dávat pozor. Pročpak jste odešli z té práce tam ve Weedu?“

„Dodělali jsme to,“ odpověděl George pohotově.

„Co to bylo za práci?“

„My ... kopali jsme tam žumpu.“

„No dobrá. Ale to si nechte zajít věset mi na nos ňáký bulíky, protože s tím boste si na mě nepříšel. Takovejch chytráků já už viděl! Po obědě půjdete s vozy. Svázejí od mlátičky ječmen. Vy půjdete se spřežením, co řídí Slim.“

„Slim?“

„Ano. Takovej velkej silnej kočí. Však ho uvidíte u oběda.“ Náhle se otočil a namířil ke dverím, ale než výsel z místnosti, ještě se otočil a zůstal hezkou chvíli stát zahleděn na ty dva muže.

Když už dozrnely jeho kroky, obrátil se George k Lenniemu. „Tos pěkně ani necek! Tos pěkně nechal tu svoji chlebárnu hezky zavřenou a nechal mluvit

jen mě! Kolik scházelo, a byli bysme kvůli tobě přišli o práci!"

Lennie upřel zouflé oči na své ruce. „Já, Georgi, zapomněl.“

„To se ví, zapomněl! Ty vždycky zapomeneš, a já abych to potom spravoval!“ Sedl si sklesle na prýchu. „Teď nás bude hlídat. Musíme si dát pozor, abysme se do něčeho nedostali. Po tom, cos proved, budeš teď teprv držet tu svoji chlebárnu zavřenou.“

Nasupeně se odmlčel.

„Georgi.“

„Copak zas chceš?“

„Viděl, že mě žádnej kůň nesebral kopytem po hlavě, viděl, že ne, Georgi.“

„Moc velká škoda, že to není pravda,“ odsekł vztekle George. „Člověk by skrz tebe neměl pořád samý oplítáčky.“

„Ty jsi, Georgi, říkal, že prej jsem tvůj bratranec.“

„No, to jsem si zahál. Zaplatpámbu, že to není pravda. Bejt tvým příbuzným, to bych se musel zastřelit.“ Najednou se odmlčel, přistoupil k otevřenému vchodu do baráku a vykoukl ven. „Co tu máte, sakra, co poslouchat?“

Stařec vešel loudavě do světnice. V ruce držel koště. A v patách za ním se ploužil ovčáký pes s šedým čumákem a s bledýma, slepýma starýma očima. Pes se odbelhal ke stěně světnice a lehl si; začal si tísť pofňukovat a olizovat si prošedivělý, moly rozežraný kožich. Uklízeč ho pozoroval, dokud se neuložil. „Já neposlouchal. Jen jsem se tak na chvílku zastavil v chladku, abych podbal psa. Byl jsem teď zamíst umejvárnou.“

„Byl jste zkrátka na čmuchaný,“ vyjel si na něho George. „A čmuchaly já nemám rád.“

Stařec přejel nejistě zrakem z George na Lennieho a zase zpět. „Vždyť já zrovna přišel. Já nic neslyšel, co jste si, mládenci, povídali. Mě to vůbec nezajímá, co si můžete povídат. Na ranči se neposlouchá, co kdo říká, a netahají se z nikoho rozumu.“

„To bych taky nikomu neradil,“ přijal to George trošičku obměkčen, „jestli chcete někde dýl vydržet.“ Ale uklízečova obhajoba ho uklidnila. „Pojďte se přeče na chvílku posadit. Sakra, tohle je ale starej pes!“

„To bych řek. Já ho dostal jako štěně. To vám bejval, panečku, ovčák, dokud byl mladší!“ Opřel koště o stěnu a začal se klouby prstů drbat po tváři porostlé strniskem. „Co říkáte starýmu?“

„No, snad by docela ušel. Zdál se slušnej.“

„Hodnej člověk,“ přitakal uklízeč. „To se ví, musí se mu rozumět.“

Vtom vešel do baráku nějaký mladík; hubený mladík se snědým obličejem a hustou nakadeřenou kšticí. Na levé ruce měl rukavici, jaké se nosí do práce, a podobně jako správce byl ve vysokých botách s vysokými podpatky. „Neviděl jste tátu?“ otázal se.

„Byl tady, Curley, před malou chvílikou,“ odpověděl uklízeč. „Šel asi do kuchyně.“

„Však já ho někde chytru,“ Curley přejel očima nové dělníky a odmlčel se. Hodil nevlídne okem po Georgeovi a pak po Lenniem. Paže se mu v loktech pomaloučku ohnuly a ruce se mu sevřely v pěst. Strnul a nepatrně se přikrčil. Z očí mu hledělo odhadování a zároveň bojovnost. Lennie byl z toho pohledu celý nesvůj a nervózně pošoupl nohami. Curley přistoupil ostražitě až k němu.

„Jste vy ty nový, co na vás táta čekal?“

„Zrovna jsme přišli,“ odpověděl George.

„Jen ať mluví ten velký!“

Lennie vypadal jako příslápnutý červ.

„Co když on třeba mluvit nechce?“ ozval se znova George.

Curleyovo tělo se švihem otočilo. „To bylo, když na něj člověk promluví, aby nechtěl odpovídat. A co vy se do toho, sakra, máte co plíst!“

„My chodíme po práci spolu,“ vysvětloval klidně George.

„No, když je to takový...“

V Georgeovi bylo všechno napjato; ani se nepohnul. „Už je to zkrátka takový.“

Lennie hleděl bezradně na George, čekal, že mu poradí. „Tak vy ho tedy, toho velkého, mluvit nenecháte. Je to tak?“

„Až vám bude chtít něco říct, však on vám to řekne.“ Pokynul lehounce Lenniemu.

„My zrovna přišli,“ ozval se tiše Lennie.

Curley se na něho podíval pevným pohledem. „Tak vidíte, příště, když na vás člověk promluví, tak mu odpovězete.“ Otočil se ke dveřím a vystoupil ze světnice; lokty měl stále ještě maličko poohnuty do stran.

George ho sledoval, jak odchází, a pak se obrátil k uklízeči. „Co to do něj, prosím vás, vjelo? Udělal mu snad Lennie něco?“

Starček se podíval z opatrnosti ke dveřím, aby se přesvědčil, zda nikdo neposlouchá. „To je synek starého,“ vysvětloval pak tiše. „On je Curley takhle dost mrštnej. Boxoval moc i v ringu. Je to lehká váha a je mrštnej.“

„Mrštnej si bejt může, to mu nikdo nebere, ale proto ještě nemusí rejpat do Lennieho. Nic mu přece neudělá. Co proti němu má?“

Uklízeč se zamyslel... „Vtí... já vám to povím. Curley je zkrátka takovej, jako už takový malý piva bejvaj. Velkýho chlapa vám nemůže vystát. To už je jeho, začínat si s velkejma chlapama. Ono ho to asi žere, že není tak velký. Však vy je taky musíte znát, takový rejpalý mrňavý, co by se pořád jen rvali.“

„Jakpak by ne,“ přisvědčil George. „Takovejch rvavejch cvočků já už viděl! Ale s Lenniem by se moh ten vás Curley zatraceně splíst. Mrštnej, to on Lennie sice není, ale jestli do něj bude ten vás boxer skočit, tak si to vodnese.“

„On je Curley opravdu mrštnej,“ poznamenal uklízeč nevěřícně. „Ale mně se to nikdy nezdálo správný. Tak on vám třeba skočí na velkýho chlapa a vyřídí ho. Každej pak říká, jaký je ten Curley ohromnej boxer. Ale co když on na něj skočí a ten chlap zmlátí jeho? Potom máte jeden hlas, že by si ten velký chlap

měl vybrat někoho stejně velkýho, a všichni si pak toho velkýho chlapa ještě podají. Tohle se mi nikdy nezdálo správný. Ono to pak vypadá, že si na Curleyho nesmí nikdo troufnout.“

George se díval na dveře. „Ale s Lenniem ať si to radší nechá zajít,“ varoval zlověstným hlasem. „Lennie sice není žádnej boxer, ale je silnej a vod rány a pak nekouká na žádný pravidla.“ Popošel k čtvercovému stolu a posadil se na jednu z beden, které tam stály. Sebral ze stolu několik karet a začal je míchat.

Stařec si sedl na jinou bednu. „Curleymu nic neříkejte, co jsem vám povídal. To bych jich od něho schytal! On myslí, že si může dovolit všecko. Protože jeho tátá je šéf, on vám vůbec ani neví, co je to dostat vejprask.“

George začal snímat kartu po kartě, každou obrátil, podíval se na ni a odhodil na hromádku. „Tenhle Curley bude asi řákej pěkněj neřád. Takový spratky já nemám rád.“

„V poslední době jako by to s ním bylo ještě horší,“ pokračoval uklízeč. „Před řákejma čtrnácti dnima se vám voženil. Jeho žena bydlí v tom domě, co bydlí starej. Od té doby, co se voženil, jako by byl ještě dovolenější, než byval dřív.“

„To se tak chce možná vytahovat před ženou,“ zavrčel George.

Žvanivý uklízeč se rozovídával pořád víc. „Tý rukavice na jeho levý ruce jste si všim?“

„Jakpak by nevším?“

„V té rukavici je samá vazelína.“

„Vazelína? K čemupak, prosím vás?“

„Já vám to teda povím — aby prej měl pro ženu hebkou ruku.“

George byl zabráán do karet. „Že mu není hanba, pouštět o sobě mezi lidi takový řeči!“

To dodalo starci odvahy, že z něho vytáhl vyjádření pro Curleyho pramálo lichotivé. Cítil se už mimo nebezpečí a mluvil s větší troufalostí. „Jen počkejte, až uvidíte Curleyho ženu.“

George znova sejmula a pomalu a uvážlivě začal vykládat pasiáns. „Hezká?“ otázal se, aby něco řekl.

„Což o to! Hezká ... ale...“

George přemýšlel nad kartami. „Jakýpak ale?“

„Bere na mužský.“

„Tak? Čtrnáct dní po svatbě, a už bere na jiný. Tak *tohle* bude asi ono, proč má Curley v nohavicích ty brabence.“

„Já ji viděl, jak házela očkem po Slimovi. Slim je ten kočí, co jezdí s tím největším spřežením. Moc dobré kluk! Slim, ten nepotřebuje chodit při svážení obilí ve vysokých botách s vysokejma kramflekama. Já to viděl, jak po něm házela očkem! Curley si toho vůbec nevším. A já viděl, jak házela očkem i po Carlsonovi.“

George dělal, jako kdyby ho to nezajímalo. „Tak to bysme se jako mohli

dočkat řáký mely.“

Uklízeč se zvedl z bedny: „Víte, co já si myslím?“ George neodpověděl. „Já si myslím, že on si Curley zkrátka vzal... no, kurvu.“

„Však není první,“ opáčil George. „Takovejch už bylo!“

Starček namířil ke dveřím; jeho letitý pes zvedl hlavu a rozhlédl se kolem, a pak se namáhavě zvedl a šel za starcem. „Musím mládencům vynýst umejvadla. Jakpak to dlouho může trvat, a budou zpátky. Vy, mládenci, budete nosit ječmen?“

„To se ví.“

„A neřeknete Curleymu, co jsem vám povídal?“

„To tak!“

„Tak si ji, pane, očíhněte. A uvidíte, jestli to není kurva.“ A vyšel ze dveří do slunečního jasu.

George začal pozorně pokládat karty a obracet hromádky o třech kartách. Na hromádku es naroval čtyři kříže. Slunečný čtyřúhelník byl teď na podlaze a mouchy jím prokmitávaly jako jiskry. Zvenčí se ozvalo řachtění postrojů a vrzání náprav pod těžkým nákladem.

Z dálky sem dolehlo jasné volání: „Koňák – hó–o, kó–o–ňák!“ A pak: „Kde je, sakra, ten zatracený černej?“

George se zahleděl na svou vyloženou pasiáns; potom karty sešoupl na jednu hromádku a otočil se na Lennieho. Lennie ležel na prýčně a pozoroval ho.

„Poslyš, Lennie, tady to na dlouho nevypadá. Mám z toho strach. Ty se s tímhle klukem Curleym jistě chytneš. Já už mám s takovejma zkušenost. Už si tě očmuchaval. Myslí si, že ti nahnal, a při první příležitosti po tobě skočí.“

Lennieho oči byly vyděšeny. „Já nechci s nikým nic mít,“ spustil naříkavě. „Ty ho nesmíš, Georgi, nechat, aby po mně skočil.“

George vstal, přešel k Lennieho prýčně a posadil se na ni. „Takový spratkové jsou mi protivní. Však já už jich taky pár viděl. Jak to říkal ten děda, ten Curley jde vždycky najisto. Vždycky to musí vyhrát.“ Na chvíli se zamyslel. „Jestli se s tebou, Lennie, chytne, pak odtud poletíme. S tím nebudou žádný špásy! Je to přece kluk starýho. Poslyš, Lennie. Budeš koukat, aby ses mu nikdy nepřiplet do cesty – vid, že budeš? Atť tě nikdy nenapadne něco mu říct! Jestli sem přijde, hněd se sebereš na druhé konec sednice. Budeš to tak dělat, Lennie?“

„Já se nechci do ničeho dostat,“ naříkal Lennie. „Já mu přece nic neudělal.“

„Víš, jestli on si Curley zamane udělat si reklamu jako boxer, bude ti to všecko houby platný. Ale zkrátka s ním nic neměj. Budeš si to pamatovat?“

„To víš, že budu, Georgi. Já nikdy ani neceknu.“

Blížící se velká spřežení svážející obilí se už ozývala hlasitěji – dusání velkých kopyt na tvrdou zem; vrzání brzd a chrastění postraňků. Od jednoho potahu k druhému hulákali lidé. George seděl zamýšlen na prýčně vedle Lennieho a mračil se. Lennie se nesměle otázal: „Ty se, Georgi, zlobíš?“

„Na tebe ne. Na toho neřáda Curleyho. Počítal jsem, že si dohromady něco zašetříme – třebas i takovejch sto dolarů.“ Jeho hlas teď zazněl rozhodně.
„Od toho Curleyho se drž, Lennie, radší dál.“

„Ale to víš, Georgi. A nikdy ani neceknu.“

„Nenech se od něj do něčeho zatáhnout – ale – jestli tě ten neřád praští – jen mu to ukaž.“

„Co mu mám, Georgi, ukázat?“

„I nic, i nic. Však já ti už řeknu. Mně jsou takový spratci protivní. Poslouchej, Lennie, kdyby ses dostal doňákýho maléru, pamatuješ se, co jsem ti říkal?“

Lennie se zvedl na loket. Obličeji se mu zkroutil úporným přemýšlením. Potom mu oči smutně přejely k Georgeovu obličeji. „Jestli se dostanu doňákýho maléru, ty mi nedovolíš opatrovat králičky.“

„Tohle já nemyslel. Pamatuješ se, kde jsme spali na dnešek? To místo u řeky?“

„To víš, že pamatuju. Poběžím se tam schovat do vrbiček.“

„A zůstaneš tam zalezlej, dokud pro tebe nepřijdu. Tak, aby tě nikdo neviděl. Zalezeš zkrátka do těch vrbiček u řeky. Řekni to ještě jednou.“

„Zalezu do těch vrbiček u řeky, tam do těch vrbiček u řeky.“

„Jestli se dostaneš doňákýho maléru.“

„Jestli se dostanu doňákýho maléru.“

Venu zaječela brzda. Někdo volal: „Koňák! – Hó–o! Kó–oňá–ak!“

„Přeříkej si to ještě, Lennie, abys to nezapomněl.“

Oba muži zvedli oči, neboť čtyřúhelník slunečního světla něco porušilo. Stála tam nějaká dívka a hleděla do světnice. Měla plné, namalované rty a oči, daleko od sebe, silně podmalované. Nehty na rukou měla rudé. Vlasy jí visely v malých natočených chumáčcích, které připomínaly buřtíky. Byla v kretonových domácích šatech a v červených trepkách, které měly na nártech kokardičky z rudých pštrosích per. „Sháníme Curleyho,“ promluvila na ně. Její hlas zněl jaksi nosově a křehce.

George se podíval někam stranou a pak zase na děvče. „Byl tady před chvílkou, ale odešel.“

„Ale!“ Založila ruce za záda a opřela se o veraje, takže její trup byl vykloněn do dveří. „Tak vy jste ty nový, co akorát přišli, že?“

„Ano.“

Lennieho oči jí sjízdely po těle, a třebaže se nezdálo, že by hleděla na něho, trošičku se vypjala. Zadívala se na své nehty. „On tu Curley někdy bejvá,“ řekla na vysvětlenuou.

„No, ale ted' tu není,“ odsekł George.

„Když teda není, to abych se koukala jinde,“ zažertovala. Lennie na ni hleděl jako očarovaný. „Jestli ho uvidím,“ znova se ozval George, „já mu vyřídím, že jste ho hledala.“

Rozplustile se usmála a škubla tělem. „Na tom přece není nic zlého, když

se zahloubal nad kartami. „Měli bysme se snad taky umejt,“ nadhodil Lenniemu. „Ale vždyť jsme nic nedělali, abysme se umazali.“

Ve dveřích stál jakýsi habán. V podpaží držel zmačkaný šírák a sčesával si dozadu dlouhé černé vlhké vlasys. Na sobě měl, podobně jako ostatní, modré civlinkové kalhoty a krátkou cajkovou kazajku. Když se dočesal, vykročil do světnice a krácel tak majestátně, jak to dovede jen člověk královské krve nebo mistr svého řemesla. Byl to kočí od velkých spřežení, kníže ranče, který dovedl řídit spřežení deseti, šestnácti, ba i dvacetí mul jednou jedinou opratí vedoucí až k čelné řadě spřežení. Švihnutím biče zabíl mouchu na zadku muly v poslední řadě spřežení, a muly se přitom ani nedotkl. V jeho vystupování byla taková vážnost a takový klid, že když promluvil, všichni vždycky umlkli. Jeho autorita byla tak veliká, že jeho slovo platilo, ať šlo o cokoli, o politiku, stejně jako o lásku. Takový byl Slim, kočí pro velká spřežení. Jeho ostře řezaný obličeji neříkal o jeho stáří nic. Mohlo mu být stejně pětatřicet jako padesát. Jeho ucho slyšelo víc, než co mu kdo říkal, a v jeho pomalé řeči zněly svrchní tóny nikoli přemýšlivosti, nýbrž chápavosti jdoucí nad to, co se dá přemýšlet. Jeho ruce, velké a hubené, byly, když něco dělaly, citlivé jako ruce chrámové tanečnice.

Naroval si zmačkaný klobouk, promáčkl v něm uprostřed žlábek a nasadil si ho. Podíval se přívětivě na ty dva muže v baráku. „Venku to slunce člověku div nevpálí oči,“ promluvil mírně. „Ani se nemůžu rozkoukat. Vy jste ty nový?“

„Zrovna jsme přišli,“ odpověděl George.

„To budete nakládat ječmen?“

„Šéf aspoň říkal.“

Slim se posadil na bednu u stolu naproti Georgeovi. Začal si prohlížet vyloženou pasiáns, kterou on viděl vzhůru nohama. „Doufám, že přijdete k mýmu potahu.“ Jeho hlas zněl vlídně. „Mám tam u svého potahu takový nemehla, nerozeznají vám ani ječmen od bodláku. Vy jste, mládenci, ječmen už někdy nakládali?“

„Jakpak by ne,“ opáčil George. „Já sám se sice moc kasat nemůžu, ale tuhleto habán vám ho natahá sám přinejmenším za dva.“

Lennie, který při tom rozhovoru sledoval očima pokaždé toho, kdo mluvil, se při té pokloně libě usmál. Slim za tu poklonu George pohledem pochválil. Naklonil se nad stůl a chňapl za růžek pohozenou kartu. „Vy chodíte, mládenci, po práci spolu?“ Řekl to přívětivě. Svádělo to k sdílnosti, i když se jí to nedožadovalo.

„Spolu,“ přisvědčil George. „Dáváme pozor jeden na druhýho.“ Ukázal palcem na Lenneho. „On je tak trochu padlej na hlavu. Ale dělat zase dovede. Moc dobré chlap, ale trochu padlej na hlavu. My se známe už dlouhý léta.“

Slimův pohled prošel Georgem a ještě za něho. „Takovejch, co to tak táhnou spolu, není moc,“ zamyslel se Slim. „Proč to je, nevím. Snad už mají všecky na tom našem pitomém světě jeden z druhého strach.“

„S někým, koho člověk zná, to se to přece vandruje docela jinak,“

poznamenal George.

Do baráku vešel mohutný břicháč. Z hlavy mu ještě kapala voda, jak se drhl a šplouchal. „Hele, Slim!“ Zarazil se a upřel oči na George a Lennieho.

„Tyhle mládenci teď zrovna přišli,“ hlásil Slim, jako by je chtěl představit.

„Těší mě. Já se jmenuju Carlson,“ představil se tlustoch. „Já jsem George Milton. A tuhleto je Lennie Small.“

„Těší mě,“ opakoval Carlson. „Lennie Small píše góly.“ Uculil se svému vtipu. „Chtěl jsem se tě, Slime, zeptat. Jak to vypadá s tou tvou fenou? Ani jsem ji dnes neviděl pod tvým vozem.“

„Večer vrhla štěňata. Devět štěňat. Čtyry jsem hned utopil. To by na ni bejvalo moc.“

„Tak jich je teď pět, že?“

„Pravda, pět. Ty největší jsem jí nechal.“

„Jakápak to asi bude ráce?“

„To já nevím. Asi řáký ovčáci. Když se běhalo, jiný psi se tu snad ani nechomejtali.“

„Tak tedy pět štěňat,“ pokračoval Carlson. „Necháš si je všecky?“

„Ještě nevím. Zatím si je musím nechat, aby Lule cucaly mlíko.“

Carlson se zamyslel. „Podívej se, Slime. Tak jsem o tom uvažoval. Ten pes Candyho je už bůhvíjak starej, už sotva chodí. A jakékoli z něho jde puch! Když nám sem vleze do baráku, cejtím ho pokaždý ještě dva tři dny. Co kdybys Candyho přemluvil, aby toho svýho starýho psa zastřelil, že mu dáš jedno z těch štěňat, a on by si ho moh vychovat. Já toho psa cejtím na sto honů! Žádný zuby, skoro slepej, žrát nemůže. Candy ho krmí mlíkem. Něco jinýho by nerozřeikal.“

George přitom hleděl pozorně na Slima. Najednou se venku rozohněl triangl; zprvu bil pomalu, pak stále rychleji a rychleji, až se jeho údery ztratily v jediném hlaholu. Tak náhle, jako se rozohněl, potom umkl.

„Tak už je to tady,“ ozval se Carlson. Venku to zahalasilo kolem baráku přešel hlouček mužů.

Slim pomalu a důstojně vstal. „Abyste, mládenci, radši už taky šli, dokud je ještě něco na stole. Za pár minut bude všecko už Pryč.“

Carlson ustoupil, aby dal přednost Slimovi, a oba pak vyšli ze dveří.

Lennie pozoroval George; byl vzrušen. George shrábl nepořádně karty na hromádku.

„Georgi!“

„I to víš, Lennie. Já slyšel. Já mu řeknu.“

„Takový hnědý a bílý,“ zvolal Lennie vzrušeně.

„Pojď už. Musíme k obědu. Jestli má řáký hnědý a bílý, to já nevím.“

Lennie se nehýbal od prychny. „Řekni mu, Georgi, hned; aby už žádný neutratil.“

„Ale to víš! Tak jdem, zvedej se.“

Lennie se skutálel z pryčny a postavil se a oba namířili ke dveřím. Jen k nim došli, do světnice vrazil Curley.

„Neviděli jste tu někde řáký děvče?“ vyptával se nakvašeně.

„Může to bejt tak půl hodiny,“ odpověděl George lhostejně.

„Kterej čert ji sem nosil?“

George mlčel a pozoroval nakvašeného mrňavce. Potom utrousil urážlivě:
„Říkala – že shání vás.“

Curley jako by si všiml George poprvé. Šlehl pohledem přes něho, zaznamenal si jeho výšku, změřil si dosah jeho rukou; zadíval se na jeho pěkná bedra, až pak se otázel: „A kam šla?“

„To já nevím. Já se ani nedíval, když odcházela.“

Curley se na něho zamračil, otočel se a pospíchal ze dveří.

„Víš, Lennie,“ promluvil George, „já mám strach, že se s tím sprátkem chytnu ještě sám. Ta jeho drzost se mi protiví. Pojd' už, ksakru. Vždyť nám to všechno snědí.“

Vyšli ze dveří. Sluneční světlo kreslilo pod oknem tenkou čáru. Z dálky bylo slyšet řachtění talířů.

Do otevřených dveří se za chvíli přibehl ten letitý pes. Netečně se rozhlížel krotkýma, poloslepýma očima, začal čmuchat a pak si lehl a hlavu si položil mezi pracky. Do dveří nakoukl znova Curley; zůstal v nich stát a díval se do světnice. Pes zvedl hlavu, ale když Curley potrhlé vyrazil ze dveří, prošedivělá hlava psa klesla zase na podlahu.

3

Okny baráku prorážel sice večerní jas, ale v baráku bylo šero. Otevřenými dveřmi tam doléhaly dopady podkovy na zem a tu a tam její zazvonění o železnou hůlku a občas se rozhlaholily hlasy, pochvalně nebo výsměšně.

Do soumráčného baráku spolu vešli Slim a George. Slim sáhl na karbanický stůl a rozsvítil žárovku s plechovým stínítkem. Stůl se ihned jasně ozářil a kužel stínítka vrhal jas světla přímo dolů, takže kouty baráku zůstávaly i dále v šeru. Slim se posadil na bednu a George zaujal místo proti němu.

„I to přece nic nebylo,“ povídal Slim, „stejně bych je musel skoro všecky utopit. Jakýpak tedy děkování.“

„Pro tebe to snad nic není,“ namítl George, „ale pro něj to je jako já nevím co. Bože, to s ním ted' bude! Nevím nevím, jestli ho ted' udržíme na noc

v baráku. Bude chtít líhat u nich v maštali. A budem ho muset hlídat, aby nezalez až do té bedny, co v ní mají pelech."

„Ale to přece nic nebylo,“ opakoval Slim. „Ale měl jsi, člověče, pravdu. At si je třeba padlej na hlavu, ale takovýho tahouna jsem ti neviděl! Toho chlapa, co s ním spolu tahal ječmen, málem strhal. Kdopak by mu moh stačit! Takovýho silnýho mužského jsem ti na mou duši neviděl!“

„Lenniemu stačí říct: ‚Budeš dělat tohle a tohle‘,“ řekl na to George hrdě, „a on to taky bude dělat, jen když k tomu není potřeba žádnýho špekulování. Sám nepřijde na nic, ale poslouchat doveď.“

Zvenčí se ozvalo zaznění podkovy o železnou hůlku a několik pochvalných výkřiků.

Slim odsunul svou bednu trošičku od stolu, aby mu lampa nesvítila do obličeje. „To je mi zvláštní, jak jste se vy dva mohli spřáhnout.“

Těmito klidně pronesenými slovy Slim vybízel George k sdílnosti.

„Co je na tom zvláštního?“ otázal se George, jako by se hájil.

„Vím já? Kolikpak máš takovejch, co vandrujou ve dvou? Já takovej pář snad ještě neviděl. Vš přece, jak to chodí. Chlap příjde, dostane na měsíc prychu a práci, a spánembohem, a jde si zase sám jinam. Druhý lidi jako by pro něj vůbec nebyli. Tak to potom připadá drobet divný, když to takovej magor, jako je on, a takovej číman, jako ty, táhnou spolu.“

„Magor on není,“ odporoval George. „Hloupej je sice, až bučí, ale blázen to není. Však já ty chytrosti taky moc nesezrál, jinak bych se za těch padesát ke zdravě nevlíkal s ječmenem. Kdybych byl chytřej, kdybych byl jen trošičku číman, mám už moje vlastní a svážím si moji vlastní ourodu, a ne abych všecko odřel, a z toho, co se urodí, nedostal ani zrníčko.“ George se odmlčel. Byl by se rád rozhovořil. Slim ho ani nepovzbuzoval, ani nezrázel. Jen seděl zakloněn, mlčky a vnímavě.

„Že to tak táhnem spolu, na tom není nic tak divnýho,“ promluvil po chvíli zase George. „My dva se narodili v Auburnu. Já se znal s jeho tetou Klárou. Ta si ho k sobě vzala, když byl ještě maličkej, a vychovala ho. A když ta jeho teta umřela, začal zkrátka Lennie se mnou chodit po práci. A brzo jsme si jeden na druhýho zvykli.“

„Hm,“ udělal Slim.

George přejel pohledem na Slima a spatřil na sebe upřeny až božsky klidné oči. „Zvláštní věc,“ pokračoval. „Tenkrát jsem ti z něj měl ohromnou legraci. Co jsem si ti z něj nautahoval, protože to bylo takový trdlo, že si to nechal líbit! Jenže on byl takový boží dřevo, že na to vůbec ani nepřišel, že si z něj dělám blázny. Tak jsem si z něj tedy dělal legraci. Případal jsem si vedle něj jako bůhvíjak chytřej. Byl by udělal všecko, co jsem mu řek. Kdybych mu byl řek, aby skočil ze skály, tak to udělal. Za řákej čas to už pro mě ani taková ohromná legrace nebyla. Kdyby se byl na mě aspoň dožral, ale kdepak! Moh jsem z něj kolikrát duši vytřískat, a on na mě ani nešáh prstem, a jen mě zmačknout těma

svejma rukama, měl jsem zpřerážený všecky kosti.“ Georgeův hlas nabýval tónu zpovědi. „A jestlipak víš, co mě tomu odnaučilo? Tak ti jednou stojím s houfem mládenců nad řekou Sacramento. Byl jsem šákej bujnej, a tak se obrátil na Lennieho a povídám: „Skoč tam! ‘A on ti skočí. Plavat vůbec nedoved. Než jsme ho dostali ven, moh se málem utopit. A jaké ti byl ještě na mě milej, že jsem ho vytáh! Na to ti dočista zapomněl, že jsem mu řek, aby tam skočil. No, a víc kříž jsem už nic takového neudělal.“

„Hodnej člověk,“ ozval se Slim. „Aby byl člověk hodnej, na to nepotřebuje bůhvíjakou hlavu. Tak se mi někdy zdá, jako by ty dvě věci ani nešly dohromady. Vem si takovýho opravdickýho čímana, jen málokdy ti to bude hodnej člověk.“

George srovnával rozházené karty do hranolu a začal je rozkládat na pasiáns. Venku tloukly podkovy do země. Čtverce oken byly stále ještě jasné od světla večera před okny.

„Já nikoho nemám,“ pokračoval George. „Kolik já už takovejch viděl, co tak choděj po těch rančích sami! To není žádnej život. Takový ze života nic nemají. Nakonec jsou z nich zlí chlapi. Jen a jen se rvát.“

„Ba, zlý,“ přítakal Slim. „Tak zlý, že už ani na žádnýho nepromluvěj.“

„To se ví, většinou je Lennie jenom pro zlost. Ale tak si na to zvykneš, chodit ještě s někým, že se pak od něj nemůžeš trhnout.“

„Zlez on není,“ prohlásil Slim. „To je vidět, zlez Lennie není.“

„To se ví, zlez on není. Jenomže si každou chvíli něco nadrobí, protože je to takový boží dřevo. Jako tenkrát v tom Weedu...“ Zarazil se, a také ani nedoobrátil kartu. Dostal polekaný výraz a pokoukl na Slima. „Ale nepovídal bys to dál?“

„Co to tam vyved ve Weedu?“ otázal se Slim klidně.

„Nebudeš to povídат...? To se ví, že nebudeš.“

„Co tam vyved, ve Weedu?“ otázal se Slim znovu.

„Ale uvidí ti tam holku v červenejch šatech. No, a jaký už je boží hovádko, jak uvidí něco, co se mu líbí, musí si to ošmatat. Musí to cejtit v rukouch. Tak ti natáhne pracku, aby si na ty červený šaty mák, a holka ti zaječí, a Lennie se celej vyjuká a drží ti ji dál, protože v takový chvíli ho nikdy nic jinýho nenapadne. No, a holka vřeští a vřeští. Já byl kousek dál, a jak uslyším to vřeštění, honem tam utíkám, a to už byl Lennie tak vyděšenej, že na to vůbec nepřišel, že by tu holku moh pustit. Pustil ji, až když jsem ho plaňkou z plotu praštíl přes hlavu. Jak byl vyděšenej, nemoh se těch šatů pustit. A víš, jakou má ohromnou sílu.“

Slimovy oči hleděly pevně a ani nemžikly. Pomaloučku spustil Slim hlavu. „Co z toho bylo?“

George si pečlivě srovnal řadu na pasiáns. „Holka o všecko pryč k šerifovi, a že prej jí znásilnil. Weedský chlapi se seberou, a že Lennieho musejí zlynčovat. A tak jsme až do noci seděli pod vodou v zavodňovací strouze. Jen hlavy nám koukaly z vody, a ty nám schovala tráva, co s ní je porostlej okraj tý strouhy. A v noci jsme se potichu zdejchli.“

Slim seděl chvíli beze slova. Potom se otázal: „Tý holce tedy nic neudělal, že ne?“

„Starou belu jí udělal! Jen ji vyděsil. Já bych byl taky vyděšený, kdyby mě tak popad. Ale neudělal jí vůbec nic. Chtěl si jen máknout na ty červený šaty, jako teď by se zas pořád mazlil s téma štěňatama.“

„Zlej není,“ přizvukoval mu Slim. „Zlého chlapa poznám.“

„Kdepak zlej, a udělá ti všecko, co...“

Dveřmi vstoupil do světnice Lennie. Přes ramena měl jako plášt přehozenou modrou cajkovou kazajku a šel přihrbeně.

„Povídám, Lennie!“ přivítal ho George. „Tak co říkáš tomu štěněti?“

Lennie jako bez dechu: „Je hnědý a bílý, zrovna takový, jaký jsem chtěl.“

Namířil přímo ke své prýčné a lehl si; obličeji obrátil ke stěně a skrčil kolena.

George odložil velmi opatrně karty. „Lennie!“ zavolal přísně.

Lennie otočil krk a podíval se přes rameno. „Co je? Co bys chtěl, Georgi?“

„Říkal jsem ti, Lennie, že sem to štěně nesmíš nosit.“

„Jakýpak štěně? Já přece, Georgi, žádný štěně nemám.“

George k nému rychle přešel, popadl ho za rameno a převalil ho. Sáhl pod něj a vytáhl malíčké štěně, které Lennie schovával na bříše.

Lennie se rychle posadil. „Dej mi ho, Georgi.“

„Teď hezky vstaň,“ nakazoval mu George, „a zanes to štěně zpátky do pelechu. Musí spát s mámou. Chceš, aby chcíplo? Včera se teprv narodilo, a on to vytáhne z pelechu! Zanes to zpátky, nebo řeknu Slimovi, aby ti ho vzal.“

Lennie nastavil úpěnlivě ruce. „Dej mi ho, Georgi. Já ho zanesu zpátky. Já mu nechtěl, Georgi, nic udělat. Na mou duši, že ne. Já se s ním chtěl jen trošku pomazlit.“

George mu podal štěně. „Tak tumáš. Honem ho dej zpátky a už ho odtamtud nevytahuj. Nebo ho zabiješ, to ty dovedeš.“ Lennie tiše odmetelil ze světnice.

Slim sebou za celou tu dobu nepohnul. Teď se ozval: „On je ti, člověče, opravdu jako malý děčko.“

„To bych řek, jako malý děčko. A neublíží taky jako to malý děčko, jenže je moc silnej. O co, že sem dnes nepřijde spát! Že bude spát v maštali vedle té bedny. I at! On tam nic neudělá.“

Venku už bylo téměř tma. Do baráku vešel uklízeč starý Candy a za ním se namáhavě příšoural jeho starý pes. „Brej večír, Slime. Brej večír, Georgi. Vy jste žádnej neházel podkovou?“

„Hrát každej večer, to mě nebaví!“ odpověděl Slim.

„Nemáte některej krapet kořalky? Mě nák bolí břicho.“

„Já nemám,“ odbyl ho Slim. „Kdybych měl, tak si ji vypiju sám a nemusí mě ani bolet břicho.“

„Bolí mě ošklivě. To je po tom zatraceným tuřínu. Já to věděl, co mi udělá, ještě než jsem ho vzal do huby.“

Z šeříčího se dvora vešel zavály Carlson. Namířil na druhý konec ratejny a rozsvítil druhou zastíněnou žárovku. „Tma je tu větší nežli na dně pekla,“ poznamenal. „Kruci, doveď se ale, kluk černej, s tou podkovou strefovat!“

„Na to je on číman,“ přisvědčil Slim.

„Ten se v tom, pane, vyzná,“ pokračoval Carlson. „S tím se vůbec nedá vyhrát... „Zarazil se a začal čichat, a stále ještě čichaje, pohlédl dolů na starého psa. „Můj ty bože na nebesích, je to ale puch z toho psa! Vyved' ho, Candy, z baráku! Neznám horší puch než puch ze starého psa. Musíš ho vyvísť.“

Candy se převalil k okraji prýčny. Natáhl ruku a začal starého psa hladit a omlouval se: „Já jsem s ním skoro pořád, a tak mi to ani nepřijde, jak smrdí.“

„Víš, tady ti ho nesnesu,“ vedl svou Carlson. „Ten puch se tu pak drží, i když on už je pryč.“

Těžkým krokem přešel k psovi a zadíval se na něj. „Zuby nemá. Je zchromlej od regma. Co z něj, prosím tě, Candy, máš? A co on má ze světa? Proč ho, Candy, neodstřeliš?“

Stařec byl jako příslápnutý červ. „Víš ... tohle si nech! Mám ho už takový léta! Ještě jako štěně. Co jsem se s ním napás!“ A hrđe dodal: „Když se na něj podíváš dnes, tak bys to nevěřil, ale lepšího ovčáka jsem ve svém životě neviděl.“

„Ve Weedu jsem znal jednoho chlapa,“ ozval se George, „a ten měl erdála, kterej doved hlídat ovce. Naučil se to od druhých psů.“

Carlson se nedal odbýt. „Koukej, Candy. Pro toho starého psa je to jen soužení. Kdybys ho vyved ven a střelil ho hezky do týla,“ nahnul se a ukázal, „hezky semhle, on by ti ani nevěděl, že ho něco kleplo.“

Candy se žalostně rozhlédl. „Ba ne,“ odporoval tichouče. „Ne, to já bych nedokázal. Mám ho už moc dlouho.“

„Vždyť on z toho života nic nemá,“ naléhal Carlson. „A smrdí jako nevímco. Já ti něco povím. Já ti ho odstřelím sám. Ty sám bys ho tedy střílet nemusel.“

Candy shodil nohy z prýčny. Podrbal si nervózně na tvář štětinaté licousy. „Když já jsem na něj tak zvyklej,“ namítl tiše. „Dostal jsem ho ještě jako štěně.“

„Vždyť je to na tom zvířeti hřich, držet ho ještě naživu,“ přesvědčoval ho Carlson. „Koukej, Slimova fena vrhla zrovna štěňata. Slim ti jistě jedno dá a budeš si ho moct vychovat – vid' že, Slime?“

Kočí si zatím prohlížel klidnýma očima starého psa. „To se ví,“ přisvědčil. „Jestli budeš chtít štěně, tak ho dostaneš.“ Jako kdyby se chtěl vyburcovat k tomu, aby se rozmluvil. „Carlson má, Candy, pravdu. Ten pes z toho života nic nemá. Kdyby mě tak chtěl někdo zastřelit, jestli ze mě jednou bude starej mrzák!“

Candy se na něho bezradně podíval, neboť Slimův názor byl zákon. „Ono by ho to přece jen mohlo bolet,“ projevil obavu. „A já ho opatruju docela rád.“

„Já bych ho střelil tak, že by to ani neucejtil,“ ubezpečoval Carlson. Přiložil bych mu revolver akorát semhle,“ ukázal špičkou nohy. „Hezky do týla. Ani by sebou neškub.“

Candy se díval z obličeje na obličej, hledal pomoc. Venku už bylo docela tma. Do baráku vstoupil mladý nádeník. Šikmá ramena měl skloněná dopředu a nastupoval ztěžka na paty, jako kdyby nesl neviditelný pytel obilí. Šel ke své pryčné a klobouk položil na poličku. Sebral z poličky ilustrovaný šestákový časopis a přinesl si ho ke světlu nad stolem. „Už jsem ti to, Slime, ukazoval?“ otázal se pak.

„Co jestli jsi mi ukazoval?“

Mladík obrátil na zadní stránku, položil časopis na stůl a ukázal prstem. „Tuhle, přečti si to. Slim se nad tím naklonil. „Tak čti,“ pobízel ho mladík. „Přečti to nahlas.“

Slim začal pomalu předčítat: „Ctěná redakce, já čtu Váš časopis už šest let a já myslím, že nic lepšího ani nevychází. Líbějí se mi ty historie od Petra Randa. Je to asi príma chlap. Přinášeje víc takových věcí, jako byl Černý jezdec. Já málokdy píšu dopisy. Ale tak mě napadlo, abych Vám napsal, že jsem za deset centů nikdy neužil tolík, jako když jsem si kupil Váš časopis!“

Slim zvedl tázavě oči. „Proč chceš, abych to čet?“

„Jen dál,“ pobízel ho Whit. „Přečti dole to jméno.“

Slim čet: „Mnoho zdaru Vám přeje Vilém Tenner.“ Pohlédl znova na Whita. „Proč chceš, abych to čet?“

Whit zavřel důležitě časopis. „Copak se nepamatuješ na Vildu Tennera: Co tady dělal, bude to nákýho čtvrt roku?“

Slim se rozpomíнал. „Takovej malej? Co jezdil s kultivátorem?“

„No ten!“ vykřikl Whit. „To je od něj.“

„Myslív, že ten dopis psal on?“

„Já to vím. Jednou tady tak s Vildou sedíme. A Vilda měl taky takovej sešit, akorát přišel. Koukne do něj a povídá: ,Napsal jsem jím dopis. To jsem zvědavej, jestli ho do toho sešitu dají.’ Ale v tom sešité nebyl. A Vilda povídá: ,To oni si ho možná schovávají na jindy.’ A taky že to tak bylo. Už tam je.“

George natáhl ruku po časopise.

„Půjčíš nám ho?“

Whit našel znova to místo, ale časopis nedal z ruky. Ukázal na dopis ukazováčkem. Odešel potom ke své poličce a opatrně do ní časopis uložil. „Jestlipak on to Vilda čet? Já s Vildou dělal na tom hrachovišti. Jezdili jsme tam oba s kultivátorem. Byl to moc dobréj kluk.“

Po celou tu dobu se nedal Carlson zatáhnout do hovoru. Díval se dále dolů na starého psa. Candy, všecky nesvůj, Carlsona pozoroval. Po chvíli se Carlson ozval: „Jestli chceš, já ho, potvoru jednu starou, zbabím trápení hned ted, a budeme to mít odbytý. Vždyť on už z toho světa nic nemá. Žrát nemůže, nevidí, neudělá krok, aby ho to nebolelo.“

Candymu svitla naděje. „Vždyť ani nemáš revolver.“

„To se mejlív. Pěknou lugerovku. Ani ho to nezabolí.“

„Tak třeba zejtřa,“ orodoval Candy. „Počkejme s tím do zejtřka.“

„Co by to mělo za smysl,“ odbyl ho Carlson. Odešel ke své prýčné, vytáhl zespodu ranec a z rance Lugerovu pistoli. „Ať to už máme za sebou! Vždyť se tu nedá ani spát, co je tu z něj smradu.“ Zastrčil si pistoli do zadní kapsy u kalhot.

Candy hleděl dlouho na Slima a snažil se vyhledět zrušení ortelu. Ale nevyhleděl. A tak nakonec řekl tiše a zoufale: „I tak si ho odved.“ Na psa se vůbec nepodíval. Lehl si na prýčnu, ruce zkřížil za hlavu a zahleděl se na strop.

Carlson vytáhl z kapsy řemen. Sehnul se a ovázel ho starému psovi kolem krku. Všichni ho, až na Candyho, sledovali. „Pojď, starej. Tak jdem, starej,“ vybídl psa vlídně. A Candyho, jako by se chtěl omlouvat, ujišťoval: „Ani to neucejtí.“ Candy se nepohnul a nic na to neřekl. Carlson trhl řemenem. „Pojď, starej.“ Starý pes se pomalu a toporně postavil na nohy a šel za řemenem, který ho šetrně táhl.

„Carlsone,“ ozval se Slim.

„No?“

„Ty už víš.“

„Co myslíš, Slime?“

„Vem si lopatu,“ přikázal Slim úsečně.

„Ale to víš. Já rozumím.“ A vyvedl psa do tmy.

George šel za Carlsonem ke dveřím, zavřel je a polehoučku zasunul závoru. Candy ležel strnule na prýčné a civěl do stropu.

„Jedna z mejch nejlepších mul má něco s kopytem,“ začal halasně Slim. „Budu jí na to muset dát dehet.“ Jeho hlas se rozplízl. Venku bylo ticho. Carlsonovy kroky dozvěděly. Do světnice vešlo ticho. A toho ticha neubývalo.

George se uchichtl. „Lennie teď bude jistě v maštali u toho svého štěněte. Co teď má štěně, ani ho to sem moc nepotáhne.“

„Candy, můžeš si z těch štěňat vzít, který budeš chtít,“ nabízel Slim.

Candy mlčel. Na světnici padlo znova ticho. Vycházelo z noci a vnikalo dovnitř. „Chtěl by si někdo hodit dardu?“ navrhl George.

„Nákou tu partičku si s tebou hodím,“ přihlásil se Whit.

Posadili se ke stolu pod světlem, každý z jedné strany, ale George nezačal míchat karty. Rozčerňoval nervózně palcem hřbet špalíčku. Slabé pleskání karet vracejících se do původní polohy přitáhlo všechny oči, a tak toho nechal. Na světnici padlo znova ticho. Uplynula minuta, a ještě jedna minuta. Candy ležel bez pohnutí a civěl do stropu. Slim se na něho na chvíliku zadíval a spustil zrak na své ruce. Zmocnil se jednou rukou druhé ruky a stáhl ji dolů. Zpod podlahy se ozvalo drobňoučké hryzání a všichni se s vděčností zahleděli tím směrem. Jen Candy civěl stále do stropu.

„Se mi zdá, že tu máme krysu,“ promluvil George. „To chce past.“

Whit vybuchl. „Že mu to, chlapovi, ale trvá! – Rozdávej přece, proč nerozdáváš? Takhle si ani nezahrajem.“

George stiskl karty těsně jednu ke druhé; potom začal prohlížet rub každé

karty. Ve světnici bylo zase ticho.

V dálce se ozval výstrel. Rázem pohlédli všichni na starce. Všechny hlavy se obrátily k němu.

Ten zůstal ještě chvíliku civět do stropu. Pak se pomalu převalil tváří ke stěně a zůstal tak tiše ležet.

George zamíchal hlučně karty a rozdal. Whit si přitáhl znamenací počitadlo a kolíčky na ném postavil na počátek hry. „Tak vy jste sem podle všeho přišli opravdu dělat,“ promluvil Whit.

„Jak to myslíš?“ otázal se George.

Whit se zasmál. „Přišli jste přece v pátek. Do neděle si tedy musíte oddělat dva dny.“

„Já nevím, kam biješ?“

Whit se znovu zasmál. „No, jestli už děláš řákej čas po takovejchhle velkejch rančích, tak bys to moh vědět. Kdo si chce ranč jen očihnout, ten přijde v sobotu odpoledne. Večir dostane večeři a v neděli celou zdravu, a v pondělí ráno může po snídani vypadnout, a na práci ani nemák. No, a vy jste přišli v pátek v poledne. Půldruhýho dne si tedy musíte oddělat, ať máte jaký chcete oumysly.“

George na něho klidně pohlédl. „My tu už na řákej čas uvíznem. Musíme si s Lenniem něco vydělat.“

Dveře se tiše otevřely a do světnice vstrčil hlavu koňák; hubenou, sedmibolestnou černošskou hlavu s trpělivýma očima. „Pane Slim.“

Slimův pohled opustil starého Candyho. „No? Ahá! Brej večir, Crooksi. Copak je?“

„Říkal jste, abych tý mule nahřál na nohu krapet dehtu. Už ho máte nahřátej.“

„Aha! Říkal, Crooksi, říkal. Hned jí to jdu natřít.“

„Jestli chcete, já to udělám, pane Slim.“

„I ne. Já jí to přídu udělat sám.“ Slim vstal.

„Pane Slim.“

„No.“

„Ten novej velkej chlap se pořád ochomejtá v maštali kolem vašich štěňat.“

„Však on jím nic neudělá. Já mu jedno dal.“

„Já jen abyste věděl,“ vysvětloval Crooks. „Tahá je z pelechu a bere je do rukouch. To pro ně není zdravý.“

„Však on jím nic neudělá. Já už s tebou jdu.“

George zvedl oči od karet. „Jestli s nima bude to tululum vyvádět moc velký voloviny, jen ho, Slime, z maštale vykopni.“

Slim vyšel ze světnice za koňákem.

George rozdal a Whit si sebral své karty a prohlédl si je. „Viděl jsi už to nový kůzlátko?“ otázal se potom.

„Jaký kůzlátko?“

„No, tu novou Curleyho ženu.“

„I viděl.“

„Viděl, že je fešanda.“

„Tolik jsem si jí zase nevšim.“

Whit významně odložil karty. „Tak se ochomejtej po ranči a měj otevřený oči. A uvidíš toho ažaž. Ona se taky s ničím neschovává. Takovou jsem ti ještě neviděl! Pořád musi po všech házet očima. Nic bych za to nedal, že i po tom černým z maštale. Čerti vědí, na co vlastně hraje.“

„Semlelo se tu už něco, co je tady?“ otázal se George jakoby jen tak.

Byla jasné, že Whita karty nezajímají. Složil karty a George si je sebral. George si pozorně rozložil pasiáns — sedm karet a na ně šest a na ty pět.

„Já vím, co myslíš,“ rozhovořil se Whit. „No, zatím ještě nic. Curley střečkuje, jako by měl v nohavicích vosy, ale to je zatím všecko. Jak jsou někde řáky mužský, už jí tam máš hned jako na koni. Že prej hledá Curleyho nebo že prej nechala kdesi cosi ležet a že to hledá. Jako by chvíličku nedovedla vydržet bez mužských. A Curley jako by měl v nohavicích brabence, ale nesemlelo se zatím nic.“

„Však ona ještě něco zavaří. Skrz tu bude ještě ohromnej malér! Kolem této smrdí náhlým kriminálem. Ten Curley si ale dovede namíchat karty! Ranč, kde je samej mužskej, to přece není nic pro holku; natož pro takovou, jako je tahle.“

„Kdybys snad měl chutě, měl bys zejtra večír s náma jít do města.“

„Proč? Co tam bude?“

„Jako obyčejně. Půjde se k Zuzce. Je to tam u ní moc hezký. Zuzka je ženská od legrace — těch jejích vtipů! Tak třebas minutou sobotu. Zazvoníme u vchodu. Zuzka přijde votevřít, a jak nás uvidí, votočí se zpátky a začne ječet: ‚Pláště na sebe, holky, jde šerif!‘ A vůbec ti nevede sprostý řeči. Má tam pět holek.“

„Na moc—li to tam přijde?“ otázal se George.

„Na půltřetího dolaru. Panáka tam dostaneš za pětadvacet centů. A jaký tam má Zuzka parádní křesla! Když nechceš jít na pokoj, můžeš tam jen tak sedět v křesle, dáš si dva tří panáky, a čas ti uteče, ani nevíš jak. A Zuzce, tý je to jedno. Ta na žádnýho nepospíchá, aby to už bylo odbytý, ani ho nevyhodí, když nechce jít na pokoj.“

„To bych si to moh jít vočíhnout.“

„To se rozumí. Jen s náma pojď! Je ti to tam ohromná legrace jen těch jejích vtipů! Tak jednou třeba povídá: ‚Jsou taky některý, který myslí, jestli natáhnou na podlahu řákej ten hadr a na fonograf postavěj lampu, která vypadá jako panenka, že už mají salón!‘ To patřilo jako na ten bordel, co má Klára. ‚Já snad přece vím,‘ povídá Zuzka, ‚co takový mládenci chtějí. Moje holky nic nemají a whisky vám neklítm. Ale jestli se některej chcete koukat na nákou takovou lampu, co vypadá jako panenka, a přinýst si domů muziku, víte, kam máte jít.‘ A co ještě povídá: ‚Některý mužský tu choděj s nohama jako loukotéma jenom proto, že si potrpěj na takovou lampu, co vypadá jako panenka.‘“

„Ten druhý bordel má tedy Klára?“ otázal se George.

„Klára. Ale k té my nechodíme. Klára bere tři dolary a za panáka pětatřicet centů, a pak neumí dělat vtipy. Ale u Zuzky je to čistý a jsou tam parádní křesla. A nepustí si tam kdejakýho votrapu.“

„My si teď musíme s Lenniem něco vydělat,“ řekl na to George. „Takhle si tam posedět a dát si jednoho panáka, to ještě, ale půltřetího doláru nevyhodím.“

„Jednou za čas si člověk vyrazit musí.“

Otevřely se dveře a do světnice vešel Lennie s Carlsonem. Lennie se přikradl k prýčné a posadil se; snažil se nevzbudit pozornost. Carlson sáhl pod svou prýčnu a vytáhl zpod ní ranec. Na Candyho se nepodíval; ten byl stále ještě obrácen ke stěně. Carlson našel v ranci vytěrák a olejničku. Položil ty věci na lůžko, vytáhl potom pistoli, vyňal z ní zásobník a z komory vytáhl nábojnice s nábojem. Pak se dal do čištění hlavně vytěrákem. Když cvakl vyhazovač, Candy se převrátil a na chvíli se zahleděl na pistoli, ale pak se zas obrátil ke stěně.

„Curley tu už byl?“ otázal se Carlson jen tak mimochodem.

„Nebyl,“ řekl mu na to Whit. „Co mu to pije krev, Curleymu?“

Carlson se zašíhal do hlavně pistole. „Hledá tu svou starou. Viděl jsem ho venku, jak tam pořád chodí dokola.“

Na to řekl Whit kousavě: „Polovičku svého času hledá on ji, a druhou polovičku toho času hledá zas ona jeho.“

Do světnice vrazil rozčileně Curley. „Neviděl jste některej moji pan?“

„Tady nebyla,“ odpověděl Whit.

Curley se rozhlédl výhružně po světnici. „Kde je sakra, Slim?“

„Sel do maštale,“ vysvětloval George. „Sel dát jedný mule dehet na naštípnutý kopyto.“

Curleymu klesla ramena a zase se narovnala. „Jak je to dlouho, co odešel?“

„Pět deset minut.“

Curley vyrazil ze dveří a zabouchl je za sebou. Whit se zvedl. „O tohle bych nerad přišel! On už je Curley moc zpovykanej, jinak by si na Slima netroufal. Ale on je Curley mrštnej. V té soutěži o Zlatý rukavice se dostal až do finále. Bylo o tom v novinách, on to má vystříhaný.“ Zamyslel se. „Ale se Slimem by si přece jen neměl začínat. To se ještě neví, co Slim dovede.“

„On si tedy myslí, že Slim je někde s jeho ženou?“ prohodil George.

„Podle všeho,“ řekl na to Whit. „To se ví, že spolu nejsou. Aspoň si to myslím. Ale jestli z toho bude mela, rád bych ji viděl. Pojděte, mládenci, jdeme.“

„Já si zůstanu hezky tady,“ namítl George. „Nerad bych se do něčeho zaplet. Musíme si s Lenniem něco vydělat.“

Carlson dočistil pistoli, uložil ji do rance a ranec zastrčil pod prýčnu. „To abych se na to šel kouknout.“ Starý Candy ležel bez hnutí a Lennie pozoroval z prýčny bdělým okem George.

Když Whit a Carlson odešli a dveře se za nimi zavřely, obrátil se George

k Lenniemu. „Tak copak máš?“

„Já, Georgi, nic neudělal. Slim říká, abych ty štěňata zatím ještě moc nehladil. Že prej jim to nedělá dobré. Pro jsem šel hned sem. Já byl, Georgi, hodnej.“

„Kdybych to tak moh říct o tobě já!“

„Vždyť já žádnýmu z nich nic neudělal! Jenom jsem držel to moje na klíně a hladil jsem ho.“

„Viděl jsi tam v maštali Slima?“

„To víš, že viděl. A on mi říkal, abych to štěně radši už nehladil.“

„Tu holku jsi tam viděl?“

„Tu Curleyho?“

„Tu. Přišla tam do maštale?“

„Nepřišla. Já ji aspoň vůbec neviděl.“

„Neviděl jsi s ní Slima mluvit?“

„Jak by!“ Vždyť ona v maštali nebyla.“

„Sláva!“ pochválil si George. „Tak to mládenci ten zápas asi neuvidějí. Jestli tu bude řáká rvačka, ty se drž, Lennie, hezky dál.“

„Já se s nikým rvát nechci.“ Lennie vstal z prýčny a posadil se ke stolu naproti Georgeovi. Ten téměř automaticky zamíchal karty a začal je rozdávat na pasiáns. Dělal to pomalu, rozvážně a pozorně.

Lennie sebral jednu vrchní kartu a začal si ji prohlížet, potom ji obrátil nohama vzhůru a zase si ji prohlížel. „Z obou stran stejný, Georgi, proč je to z obou stran stejný?“

„To ti nepovím. To už je takový dělají. — Copak chtěl Slim v maštali, když jsi ho tam viděl?“

„Slim?“

„Kdo jinej? Viděl jsi ho přece v maštali a on ti říkal, abys ty štěňata moc nehladil.“

„Aha, pravda. Měl s sebou kotýlek s dehtem a se štětkou. Na co, to já nevím.“

„Víš to jistě, že tam ta holka nepřišla, tak jako nám sem dopoledne přišla do baráku?“

„Ne. Ta tam vůbec nepřišla.“

George povzdechl. „Než něco takovýho, to už radši vopravidcej bordel! Tam si hezky přijdeš, vožereš se, zbavíš tělo všech roupů, a máš to odbytí a není z toho žádnej cirkus. A víš, jakou ti to udělá díru do kapsy. Ale tuhle potvora, to je expres do kriminálu.“

Lennie sledoval s obdivem jeho slova a maličko pohyboval rty, aby mu stačil. George pokračoval: „Pamatuješ se, Lennie, na Ádu Cusmana? Co chodil do měšťanky?“

„Co jeho maminka vždycky pekla dětem ty horký placičky?“

„Tak vidíš. Na toho. Jak je u toho něco k jídlu, tak si to pamatuješ.“ George se zadíval pozorně na pasiáns. Obrátil na počítadlo eso a přiložil károvou dvojkou,

trojku a čtyřku. „Jenom kvůli takový kurvě sedí teď Áda v San Quintinu.“

Lennie začal bubnovat prsty po stole.

„Georgi?“

„No co?“

„Georgi, jakpak dlouho to bude trvat, než se zmůžem na ten domeček, kde budem mít všecko, co hrdlo ráčí ... a králíky?“

„To já ti neřeknu. Na ten si ještě musíme moc zahospodařit. Jeden takovej domeček znám, moc by nestál, ale oni ho nechtějí prodat.“

Starý Candy se pomalu převrátil. Oči měl navrch hlavy. Sledoval jimi pozorně George.

„Georgi, povídej o tom domečku,“ prosil Lennie.

„Už jsem ti přece povídal – včera večer.“

„Ale povídej, povídej zase, Georgi.“

„No, je u toho deset akrů,“ začal George. „Je u toho maličkej větrnej mlejnek. Maličká kůlna a ohrada pro slepice. Je tam kuchyňka, ovocná zahrada, třešně, jablka, broskve, meruňky, taky řáky maliny. Je tam políčko na vojtěšku a dá se na něj pouštět voda – o tu tam není žádná nouze. Je tam prasečí chlívek....“

„A králíci, Georgi.“

„Pro ty tam zatím nic není, ale já bych sbil pár kotců – to je maličkost – a ty bys moh ty králíky krmit vojtěškou.“

„To bych já moh! A jak krásně!“

Georgeovy ruce se přestaly zabývat kartami. Jeho hlas zjihl.

„I pár prasat bysme mohli mít. Moh bych tam postavit udírnu, jako měl dědeček, a až zabijem prase, můžem si vyudit špek a šunku, nadělat si klobásy a co všecko ještě. A až se potáhnou třít lososi, nachytáme si jich takovou stovku a vyudíme si je. Mohli bysme si je dávat k snídani. Nemáš ti větší dobrotu, než je uzenej losos. A až bude ovoce, mohli bysme si ho zavařovat – a rajský jablíčka taky, ty se nakládají lehce. Na neděli si vždycky zaříznem kuře nebo králíka. A měli bysme třeba krávu nebo kozy, a to pak budem mít takovou hustou smetanu, že ji budeš muset vykrajovat nožem a vybírat lžicí.“

Lennie ho pozoroval, oči navrch hlavy, a starý Candy ho pozoroval také. „Mohli bysme mít všecko, co hrdlo ráčí,“ uzavřel Lennie.

„A ne snad?“ potvrdil George. „Na zahrádce budem mít všecko možnou zeleninu, a až dostanem chut na kapku whisky, prodáme pár vajíček nebo něco jinýho, třeba řáky mlíko. Tam bysme si žili, tam bysme byli doma. To už bysme nemuseli harcovat sem a tam a jist, co nám uklohní řákej Japončík. Kdepak něco takovýho! Byli bysme hezky ve vlastním, tam bysme byli doma a nemuseli bysme spát po barákách.“

„Povídej, Georgi, o tom domečku,“ prosil Lennie.

„No, když chceš. Měli bysme takovej malej domeček a v něm sednici pro nás dva. V té sednici takovej železnej bachratej bubínek, a ten bysme přes celou zimu nenechali vyhasnout. Dělali bysme každej den řekněme

takovejch šest sedm hodin. Nakládat jedenáct hodin denně pytle ječmene bysme nemuseli. A až bysme svezli ourodu, my bysme si to svezený taky sami převzali. Když bysme něco zaseli, věděli bysme, co z toho taky pak je.“

„A o těch králíkách,“ žadonil Lennie. „O ty bych se staral já. Povídej, Georgi, jak bych to dělal.“

„I pročpak ne. Vzal by sis pytel a šel bys s ním na to políčko s vojtěškou. Nasekal bys ho plnej, přines domů a do každého kotce bys hodil hrst vojtěšky.“

„A oni by ji hezky chroupali, tak jak to oni umějí. Já to už viděl.“

„Řekněm každejch šest neděl by měli mladý,“ vykládal George dál, „a tak bysme měli králíků, že bysme je nestačili jíst a mohli bysme je prodávat. A měli bysme taky pár holubů, a ty by kroužili kolem toho větrního mlejna jako ty holubi, když jsem byl ještě malej.“ Zadíval se jako u vytržení na stěnu nad Lennieho hlavu. „A bylo by to naše vlastní, a žádnej by nám nemoh vyndat paty. Když o někoho nebudem stát, ukážem mu vrata, a chlap potáhne dál. A kdyby přišel nájek známej, měli bysme ještě jednu postel, a tak bysme mu řekli: ‚Co bys u nás nezůstal přes noc,‘ a to se ví, že by zůstal. Měli bysme jednoho stavěče a párek takovejch koček, ale to bys musel dávat dobrej pozor, aby nechodily na malý králičky.“

Lennie těžce oddychoval. „To by mohly zkusit, chodit mi na králičky! Já bych každý zlomil vaz. Já bych... já bych ji každou rozmlátil klackem na kaši.“ Jeho rozčilení polevilo, ale pobrumlával si ještě nějaké pohružky těm příštím kočkám, které by se mohly opovážit znepokojovat příští králiky. George seděl unesen obrázkem, který si namaloval.

Když se teď ozval Candy, vyskočili oba, jako kdyby byli dopadeni při něčem hodném pokárání. Candy se otázal: „Ty víš o takovém domku?“

George byl v tu ránu ve střehu. „Třebas vím. A co je tobě do toho?“

„Vždyť já na tobě nechci, abys mi řek, kde je. Ať si je kde si je.“

„No proto,“ zahuhlal George. „To už je řeč. Ten ty bys nenašel, kdybys ho hledal sto let.“

„Moc—li za takovej domek chtejí?“ vyptával se Candy vzrušeně dál.

George si ho podezíravě prohlížel. „Moc—li — za šest stovek by moh bejt můj. Ty starý manželé, co jím patří, jsou na tom moc špatně, a babka potřebuje jít na operaci. Ale co je ti, prosím tě, do toho? Ty jsi přece cizej člověk.“

„Když má někdo jenom jednu ruku,“ vysvětloval Candy, „tak není moc potřebnej. O tu ruku jsem přišel tady na ranči. Proto si mě tu taky nechali na takový zametání. A za tu ztracenou ruku mi dali dvě stě padesát dolarů. A k tomu mám teď ve spořitelně uspořenejch ještě padesát dolarů. To dělá tři sta, a posledního budu brát padesát. Víš, co... „ Nedočkavě se předklonil. „Co kdybych šel s vámi do party? Těch tři sta padesát dolarů bych do toho strčil. Moc toho nepodélám, ale vařit, obstarávat slepice a tak něco okopávat, to bych ještě moh. Co byste tomu říkali?“

George přivřel oči. „Tohle si musím rozmyslet. My jsme do toho vždycky

chtěli jít jenom sami.“

Candy ho přerušil. „Já bych udělal poslední vůli, a kdybych natáh bačkory, ten můj podíl by připad vám dvoum, protože příbuzný nebo něco takového já nemám. A vy, mládenci, řáký peníze máte? Možná, že bysme do toho mohli jít hned.“

George odplivl znechuceně na podlahu. „My máme oba dohromady celej deset dolarů.“ Zamyslel se. „Víš, jestli budem s Lenniem dělat celej měsíc a nic neutrátíme, tak budeme mít stovku. To by bylo čtyř sta padesát. Za tolik bysme to už jistě dostali. Ty s Lenniem bys tam už šel hospodařit a já bych si našel řákou práci a ten zbytek bych doplatil, a vy byste mohli prodávat vejce a takový věci.“

Všichni tři zmlkli. Hleděli užasle jeden na druhého. To, co nikdy skutečně nevěřili, se jim vyplní. „Ježíšmarjá!“ zvolal George zbožně. „To už bysme to přece mohli dostat.“ Oči měl plné údivu. „To už by se to přece dalo vymámit,“ opakoval pošeptmu.

Candy seděl na okraji prýchny. Nervózně si poškraboval pahýl zápěstí. „Ten úraz jsem měl před čtyřma rokama. Jakpak dluhu to bude trvat, a vykopnou mě. Jak už nebudu ani k tomu uklízení baráků, hoděj mě na krk okresu. Když vám dám, mládenci, moje peníze, snad byste mě tam nechali okopávat zahrádku, i když už ani na to moc nebudu. A budu mejt nádobí, a pak ty slepice a takový. Ale budu v našem vlastním a budu moct dělat na našem vlastním.“ Rozzalostnil se. „Viděli jste, co dnes udělali s mojím psem? že prej on z toho světa nic nemá a z něj taky nikdo. Až mě vykopnou, jen kdyby mě tak chtěl taky někdo zastřelit. Ale to mi oni neudělají. Nebudu mít kam jít a práci už žádnou nedostanu. Do té doby, než vy odtud budete, mládenci, odcházet, přibyde mi ještě třicet dolarů.“

George vstal: „Tak ho tam vemem. Dáme tu starou chalupu trochu do pořádku a nastěhujem se tam.“ Zase se posadil. Seděli všichni zamilkle, všichni zasněni do té krásy; myšlenky všech se rozbehly dopředu do té budoucnosti, kdy se ta líbezná vidina stane skutečností.

George se rozblouznil: „Tak třeba přijde masopust nebo do města přijede cirkus nebo se tam bude hrát řákej zápas, nebo zkrátka něco.“ Starý Candy uznale přikývl. „Tak se zkrátka seberem, a jde se,“ pokračoval George. „A nebudem se žádnýho dovolovat. Reknem zkrátka ‚Jde se!‘ a půjde se. Jen se podojí kráva a slepicím se hodí pár hrstí zrní, a půjde se.“

„A králíkům se dá tráva,“ vpadl do řeči Lennie. „Na to já bych nikdy nezapomněl, nakmit králiky. Kdypak to, Georgi, bude?“

„Za měsíc. Nachlup za měsíc. Víte, co já udělám? Já jím, těm starejm manželům, co jím to patří, napíšu, že to koupíme. A Candy jím pošle sto dolarů jako závdavek.“

„Taky že pošlu,“ souhlasil Candy. „A ty kamínka tam mají dobrý?“

„To bych řek, kamínka pěkný, hoří v nich uhlí i dřív.“

„Já si tam vezmu my štěně,“ vzpomněl si Lennie. „Kruči, to bude něco pro něj, no ne?“

Zvenku se blížily hlasy. „Ne abyste o tom někomu říkali,“ napomínal honem George. „Jen my tři a žádnej jinej! Ještě by nás mohli vyhodit, a nic bysme si nenašetřili. Dělejte zkrátka, jako bysme chtěli nakládat ten ječmen do nejdelenší smrti, a jednoho krásného dne si přijdeme pro vejplatu, a spánembohem!“

Lennie i Candy příkývli a blaženě se culili. „Ne abyste to někomu říkali,“ mumlal si George pro sebe.

„Georgi,“ ozval se Candy.

„Co je?“

„Toho psa jsem si měl zastřelit, Georgi, sám. To jsem neměl dovolit, aby mi mýho psa zastřelil cizej člověk.“

Otevřely se dveře. Vešel Slim a za ním Curley, Carlson a Whit. Slim měl ruce začerněné dehtem a byl zamračený. Curley málem že se mu nelepil na loket.

„Víte, Slime, já tím nic nemyslel,“ omlouval se Curley, „já se vás jen ptal.“

„Jenže vy jste se mě ptal už mockrát,“ odsek mu Slim. „Už toho začínám mít akorát dost. Jestli si tu vaši zatracenou paničku nedovedete ohlídat, co prosím vás lezete na mě? Na mě s tím nelezte!“

„Vždyť vám to řikám, že jsem tím nic nemyslel,“ konejšil ho Curley. „Jen mě napadlo, co jestli jste ji třeba viděl.“

„Proč jí sakra neřeknete, aby se držela doma, kde je její místo?“ vmísil se do toho Carlson. „Necháte ji ocmrdovat po barákách, a tak si co nejdřív něco zavaříte, co se vám pak bude moc špatně vylizovat.“

Curley se prudce otočil na Carlsona. „Vy se do toho neplette, leda byste měl chuť vyjít si se mnou na dvůr.“

Carlson se dal do smíchu. „S tebou, s takovou onucí! Pouštěl jsi na Slima strašáky, ale ten má pro strach udělano, a on nahnal strach tobě! Baba jsi, sralbotka. I kdybys byl nejlepší americký boxer ve veltrový váze, to na mě neplatí. Jen si to se mnou zkus, a palici ti urazím.“

Candy se s požitkem připojil k útoku. „Rukavice s vazelinou!“ ulehčil si štítnivě. Curley se na něho divoce podíval. Jeho oči přejely dále a zasvítily na Lenneho, který se stále ještě usmíval v blahé představě domečku.

Curley se k němu přikradl jako teriér. „Čemu se sakra smějete?“

Lennie se na něho bezvýrazně podíval. „Co má bejt?“

Tu vztek Curleyho už vybuchl. „Tak pojď, ty buvole. Postav se mi přece. Takovej buvol se mi bude smát! Já ti ukážu, kdo je sralbotka.“

Lennie pohleděl bezradně na George a pak vstal a chtěl zalézt. Curley byl v pevném, dobře vyváženém postoji. Levičkou naznačil úder a pravičkou udeřil Lenneho po nose. Lennie poděšeně zařval. Z nosu mu prýštila krev. „Georgi,“ začal volat, „ať mě, Georgi, nechá!“ Odcouval až ke stěně a Curley za ním postupoval a bušil mu do obličeje. Lenneho ruce zůstávaly viset podle těla; na to, aby se bránil, byl příliš vyděšen.

George se zvedl a zařval: „Jen do něj, Lennie! Nedej se!“

Lennie si zakryl obličeji svými ohromnými prackami a hrůzou zamečel. „Ať už, Georgi, přestane!“ Tu ho Curley udeřil do žaludku a vyrazil mu dech.

Slim vyskočil. „Krysa jedna prašivá! Já si ho podám sám.“

George napřáhl ruku a uchopil Slima. „Počkej.“ Přiložil si ruce k ústům jako hlásnou troubu a zaječel: „Do něj, Lennie!“

Lennie sňal ruce z obličeje a začal se rozhlížet po Georgeovi; Curley vedl ránu na obočí. „Říkal jsem ti ‚Prašt ho‘,“ zaječel George znovu.

Pěst Curleyho se právě rozmachovala, když Lennie po ní chňapl. A za chvíličku sebou Curley mrskal jako ryba houpající se na vlasti a jeho sevřená pěst se ztratila v Lennieho ruce. George přiběhl. „Pust ho, Lennie. Pust ho!“

Ale on pořád hleděl zděšeně na toho maličkého človíčka, kterého držel. Po obličeji stékala Lenniemu krev, jedno oko měl zraněno; bylo zavřené. George ho plácl přes tvář a plácal ho znova a znova, a Lennie držel tu sevřenou pěst dál. Curley byl teď už bílý a skrčený a jeho škubání osláblo. Stál tu s pěstí pohlcenou v Lennieho tlapě a křičel.

George volal znovu a znovu: „Pust mu tu ruku, Lennie! Pust! Pojd mi, Slime, pomoci, dokud mu tu levačku načisto nerozmačká.“

Najednou Lennie pustil. Zkroušeně zalezl ke stěně. „Vždyť jsi mi, Georgi, říkal,“ hájil se žalostným hlasem.

Curley se posadil na podlahu a s úžasem hleděl na svou rozdrcenou ruku. Slim a Carlson se nad ním sklonili. Potom se Slim vzpríamil a zadíval se s hrůzou na Lennieho. „Budem s ním muset k doktorovi. Jak to vypadá, zpřelámal mu v ní všecky kosti.“

„Já nechtěl,“ naříkal Lennie. „Já mu nechtěl nic udělat!“

„Carlsone,“ přikazoval Slim, „dáš zapřáhnout do bryčky. Odvezem ho do Soledadu, aby mu s tím něco udělali.“ Carlson odešel spěšně z baráku. Slim se obrátil k frukajícímu Lenniemu. „Ty za to nemůžeš,“ utěšoval ho. „Sám si o to, neřád, řek. Ale pomoz pámbu! Vždyť mu z ty ruky skoro nic nezbylo.“ Slim vyběhl z baráku a za chvíliku se vrátil s plechovým pohárkem vody. Přiložil ho Curleymu ke rtům.

George se otázel: „Poletíme teď, Slime? Potřebujem si něco zahospodařit. Vyleje nám teď jeho táta perka?“

Slim se kysele usmál. Klekl si ke Curleymu. „Máte už všech pět tak dalece pohromadě, aby se s vámi dalo mluvit?“ Curley přikývl. „Tak poslouchejte,“ pokračoval Slim. „Abyste tedy věděl, tu ruku jste strčil do mašiny. Jestli si to, jak to bylo, necháte pro sebe, my si to taky necháme pro sebe. Ale jestli řeknete slovíčko a budete na toho mládence nasazovat, aby ho táta vyhodil, my to všude roznesem, a všichni se vám budou smát.“

„Já to nikomu neřeknu,“ slíbil Curley. Jeho pohled se vyhnul Lenniemu.

Venku se ozvala kola bryčky. Slim pomohl Curleymu vstát. „Tak už pojďte, Carlson vás odvezete k doktorovi.“ Pomohl Curleymu ze dveří. Kola oddrnčela.

Za chvíli se Slim vrátil do baráku. Podíval se na Lennieho, ten se stále ještě postrašeně krčil u stěny. „Ukaž mi ruce.“

Lennie je natáhl před sebe.

„Můj ty Kriste! S tebou bych si to nechtěl rozházet.“

„On byl Lennie prostě vyděšenej,“ vysvětloval George. „Nevěděl, co má dělat. Já ti to přece říkal, aby si s ním žádnej nic nezačínal. Ne, to jsem myslím říkal Candymu.“

Candy vážně přisvědčil. „Zrovna tak jsi mi to říkal. Kdypak to bylo – dnes ráno, když Curley poprvé zavandroval do tvýho kamaráda, tak jsi povídal, jestli se má rád, jen ať s Lenniem nešpásuje. Zrovna tak jsi mi to říkal.“

George se obrátil k Lenniemu. „Ty za to nemůžeš. Už se ničeho neboj! Udělal jsi jen to, co jsem ti říkal. Běž radši do umejvárny a umej si obličej. Vypadáš hrozně.“

Lennie se usmál potlučenými ústy. „Já se práv nechtěl.“ Namířil ke dveřím, ale než k nim došel, ještě se obrátil.

„Georgi?“

„Co bys chtěl?“

„Budu pořád ještě mocít mít ty králíky?“

„Co bys nemoh. Neudělal jsi přece nic špatného.“

„Já mu nechtěl nic udělat.“

„Tak už sakra vypadni a umej si obličej!“

4

Koňák černoch Crooks měl palandu v kolně na postroje, malém přístavku odchlipujícím se od zdi stáje. Na jedné straně té komory bylo čtvercové okénko se čtyřmi tabulkami a na druhé úzké prkenné dveře do stáje. Crooksovým lůžkem byla dlouhá bedna vystlaná slámou a na slámě byly naházené houně. Ve stěně u okénka byly kolíky a na těch visely postroje k opravě a pruhy nové kůže; a pod samým okénkem lavička se sedlářským náčiním, zahnutými noži, šídry a klubky dratví a malými nýtovacími kleštěmi. Na kolících byly také součástky postroje, puklý chomout, z něhož čouhaly žíně, roztržená ohlávkva a řetěz od postraňků s prasklou koženou bočnicí. Svou bedničku od jablek měl Crooks nad palandou a v bedničce spousty lahviček od léků jak pro sebe, tak pro koně. Byly tam nádobky se sedlářským mýdlem na mazání sedla a plechovka, po níž stékal dehet, a přes ni ležela štětka. A po podlaze bylo

rozloženo pár věcí, které patřily Crooksovi; neboť Crooks tu bydlel sám, a mohl proto všechno nechat ležet kde chtěl; a protože byl koňák a mrzák, nebyl tak přelétavý jako ostatní a nashromáždil si všelijakého majetku víc, než by unesl na zádech.

Crooks vlastnil několik párů bot obyčejných, jedny vysoké gumové, ohromný budík a loveckou jednohlavňovku. A měl i knihy; rozdrbaný slovník a ohmataný kalifornský občanský zákoník z roku 1905. Na zvláštní příhrádce nad palandou byly potrhané obrázkové časopisy a několik upatlaných knih. Na hřebíku ve stěně nad lůžkem visely velké brejle se zlatou obroučkou.

Komora byla vymetená a dost slušně upravená, neboť Crooks byl člověk hrđý, nedružný. Udržoval si odstup od lidí a totéž požadoval i na jiných. Zkrivená páteř mu zkroutila tělo k levé straně; oči měl zasazeny hluboko v hlavě a ta hloubka jako by jim dodávala zvláštního lesku. Hubený obličej mu lemovaly hluboké černé vrásky a rty měl tenké, trpitelsky sevřené; byly světlejší než obličej.

Byl sobotní večer. Otevřenými dveřmi, které vedly do stáje, bylo slyšet vrtění koní, přehrabování, žvýkání sena, chrastění ohlávek. Malá kulovitá žárovka v koňákově komoře vrhala žluté světlo.

Crooks seděl na palandě. Z overalu mu čouhala vzadu košile. V jedné ruce držel lahvičku s mazáním a druhou rukou si třel hřbet. Občas si káplo do růžové dlaně pár kapek mazání a sáhl si nahoru pod košili a začal třít znova. Vtlačoval si prsty vší silou do zad a třásl se.

V otevřených dveřích se objevil Lennie; nebylo ho vůbec slyšet. Zůstal stát a díval se dovnitř; jeho ohromná ramena vyplňovala téměř celý otvor dveří. Crooks ho nějakou chvíli neviděl, ale když zvedl oči, ztoporněl a jeho obličej se zamračil. Vytáhl ruku zpod košile.

Lennie by se byl rád skamarádil; bezradně se usmál.

Crooks se na něho obořil: „Na to nemáte žádný právo, chodit mi do sednice! To je *moje* sednice! Sem nemá žádnej právo chodit, jen já!”

Lennie polkl a jeho úsměv zpřístupněl. „Vždyť já nic nedělám. Já se šel jenom podívat na mý štěňátko. A viděl jsem tu u tebe světlo,” vysvětloval Crooksovi.

„Na to snad mám právo, abych si svítil! Jděte mi z mý sednice ven. Vy mě nechcete ve vašem baráku, a já vás zase nechci v mý sednici.“

„Proč tě tam nechtějí?“

„Protože jsem černej. Hrajou tam karty, ale já si zahrát nemůžu, protože jsem černej. Že prej smrdím. Ale abyste věděl, mně zase smrdíte vy, vy všecky.“

Lennie spustil bezradně ruce. „Všecky šli do města. Slim a George a všecky. George říkal, abych prej zůstal doma a dal si pozor, abych se do něčeho nedostal. Viděl jsem tady u tebe světlo...“

„No a co chcete?“

„Nic — já tady u tebe viděl světlo. Tak jsem si řek, zajdeš si k němu posedět.“

Crooks na něho vyvalil oči, pak sáhl za sebe, sňal ze stěny brejle, nasadil si

je na růžové uši a vyvalil oči znova. „To bych rád věděl, co vůbec děláte v maštali,“ začal žalobně. „Vy přece nejste žádnej kočí! Nakladači nemají v maštali co pohledávat. Vy přece nejste žádnej kočí. Vy nemáte s koňma co dělat.“

„Ale štěňátko,“ vysvětloval Lennie. „Já šel k mýmu štěňátku.“

„Tak si tedy zajděte k vašemu štěňátku. A nechoděte tam, kam vás nezvou.“

Lennie ztratil úsměv. Postoupil o krok do komory, pak si na něco vzpomněl a couvl zase ke dveřím. „Já se byl na něj kouknout. Slim říká, abych prej ho moc nehladil.“

„Vždyť jste ho pořád tahal z pelechu! Já se vůbec divím, že ho už stará neodnesla někam jinam.“

„I tý to vůbec nevadí! Ta mi to dovolí.“ Lennie zase postoupil do komory.

Crooks se zamračil, ale podlehl Lennieho odzbrojujícímu úsměvu. „Tak se tedy pojďte na chvilku posadit. Když už nechcete odejít a nechat mě na pokoji, tak si pro mě a za mě sedněte.“ Jeho hlas byl už trochu přivětivější. „Tak všecky šli do města?“

„Všecky, jenom starej Candy nešel. A ten sedí v baráku a jen si pořád ořezává tužtičku a špekuluje.“

Crooks si lépe nasadil brejle. „Špekuluje? O čem špekuluje?“

Lennie téměř vykřikl: „O těch králíkách!“

„Vy máte o kolečko ví! Mluvíte, jako byste utek z blázince. O jakých králíkách to mluvíte?“

„O těch, co my budem mít – a já je budu vopatrovat, budu pro ně síct trávu, dávat jim vodu a tak.“

„Vždyť vy jste blázen! Pak už tomu nic neříkám, že vás ten váš kamarád před každým schovává.“

„To není řáká lež,“ ujišťoval Lennie tichým hlasem. „My do toho půjdeme. Budem mít takovej malej domeček a budem mít všecko, co hrdlo ráčí.“

Crooks se posadil na palandě pohodlněji. „Sedněte si,“ vybídl ho. „Tuhle na ten soudek od hřebíků si sedněte.“

Lennie se přihrbeně posadil na maličký soudek. „Ty si myslíš, že lžu, ale já nelžu. Říkám ti svatou pravdu, můžeš se zeptat George.“

Crooks si položil černou bradu na růžovou dlaň. „Tak vy tedy chodíte po světě s Georgem.“

„To se ví. My dva to táhnem pořád spolu.“

„Někdy o něčem mluví,“ pokračoval Crooks, „a vy nevíte, co on vlastně povídá. Že to tak bejvá?“ Naklonil se dopředu a hluboko zasazenýma očima se do něho zavrtal. „Že to tak bejvá?“

„Bejvá ... někdy.“

„On zkrátka něco povídá, a vy vůbec nevíte, o co vlastně jde.“

„To taky ... někdy. Ale ... vždycky ne.“

Crooks se předklonil přes okraj palandy. „Já nejsem černoch z jihu. Já se

narodil tady, v Kalifornii. Táta měl slepičárnu, řákejch deset akrů. Chodily si k nám hrát bílý děti a já si zase někdy chodil hrát k nim, a některý z nich byly moc hodný. Táta to neměl rád. Proč to neměl rád, na to jsem přišel až moc pozdějc. Ale teď to už vím.“ Odmlčel se, a když zase promluvil, jeho hlas byl měkký: „Moc a moc mil dokola nebyla žádná jiná barevná rodina. A na tomhle ranči není teď taky žádnej barevné a v Soledadu, tam je akorát jedna barevná rodina.“ Crooks se zasmál. „Když já něco řeknu, i co prej, to povídá černej, a tím je to odbyty.“

„Jak dlouho to myslíš bude trvat,“ otázal se Lennie, „než ty štěňátko budou už tak starý, aby se mohly hladit?“

Crooks se zasmál znovu. „Vám se může člověk vypovídat, a nemusí mít strach, že to vycancáte. Za takovejch čtrnáct dní to s nima už půjde. Ten George si to dovedl zařídit! On se vypovídá, a vy tomu vůbec nerozumíte.“ Vzrušeně se naklonil dopředu. „To mluví jen takovej černej, a k tomu černej s přeraženým hřbetem! Tak to budou náký nesmysly, no ne? A vy byste si to stejně nepamatoval. S tím se já už setkal mockrát – jeden něco vykládá druhýmu, a přitom mu na tom dočista nic nezáleží, jestli on to slyší nebo tomu rozumí. Hlavní tady je, jestli si povídají, nebo jestli sedějí zařezaný a vůbec nepromluvějí. Na ostatním už nezáleží, to už je vedlejší.“ Jeho vzrušení zatím rostlo. Tu se plácl do kolena. „George vám může vykládat bůhvíjaký hovadiny, ale je mu to jedno. Jen když se vypovídá! Jen když má společnost! Víc on nepotřebuje.“ Crooks se odmlčel.

Jeho hlas se přitlumil a nabyl vemlouvavosti. „Co jestli se už George nevráti? Co jestli prásk do bot a víc už nepřijde? Co potom budete dělat?“

Lennieho pozornost došla pomaloučku k tomu, co mu Crooks teď řekl. „Co jestli?“

„Říkal jsem, co kdyby tak teď George odešel do města a už byste o něm nikdy neslyšel,“ kul Crooks železo pro své jakési vítězstvíčko. „Říkám jen co kdyby,“ opakoval.

„To on neudělá,“ zvolal Lennie. „Něco takovýho by George neudělal. My to táhnem spolu už takovou dobu! On se v noci vrátí...“ Ale nejistota byla pro něho příliš těžkým břemenem. „Ty myslíš, že nepřijde?“

Crooksův obličej se rozzařil rozkoší z Lennieho trýzně. „To žádnej neví, co druhý může udělat,“ poznámenal klidně. „Třeba se chce vrátit, ale nemůže. Co když ho třeba zabijou nebo se mu něco stane, takže se vrátit nebude moct.“

Lennie se lopotil, aby to pochopil. „Něco takovýho George neudělá,“ opakoval potom. „George je opatrnej. Tomu se nic nestane. Tomu se ještě nic nestalo, protože je opatrnej.“

„No, ale dejme tomu, povídám dejme tomu, že se nevráti. Co budete potom dělat?“

Lennieho tvář se zkrabatěla obavou. „Já nevím. A proč tohle všecko vůbec říkáš?“ rozkřikl se na Crookse. „Vždyť to není pravda! Georgeovi se nic nestalo!“

Crooks vrtal dále. „Chcete, abych vám to pověděl, co potom bude? Odvezou vás do basy. Přivážou vás tam na takovej obojek jako psa.“

Lennieho oči se náhle upjaly na koňáka, znehybněly a zalily se vztekem. Lennie vstal a vykročil nebezpečně směrem k němu. „Kdo Georgeovi něco udělal?“

Crooks uviděl blížící se nebezpečí. Odtáhl se na palandě dozadu, aby se mu vyhnul. „Já přece říkal jenom *kdyby*. Vždyť Georgeovi nikdo nic neudělal! Je živej a zdravej. A zas se v pořádku vrátí.“

Lennie stál nad ním. „Proč tedy říkáš *kdyby*? To ať mi nikdo neříká: *Kdyby* se Georgeovi něco stalo!“

Crooks sňal brejle a prsty si vytřel oči. „Sedněte si. Vždyť se mu nic nestalo.“

Lennie se nabručeně vrátil na své místo na soudku. „To ať si každej nechá, kdyby prej se Georgeovi něco stalo,“ vrčel přitom.

„Tak teď tomu snad budete rozumět,“ začal Crooks vlídně. „Vy máte George. Vy to víte, že se zas vrátí. Ale co kdybyste neměl nikoho? Co kdybyste si nesměl zajít do baráku a zahrát si tam karty, protože jste černej? Co kdybyste musel sedět opuštěnej tady v tom kumbálku a musel jen číst knížky? To je pravda, než se setmí, moh byste házet podkovu, ale pak byste si musel jen číst knížky. Knížky, to není ono. Člověk potřebuje ještě druhýho – mít někoho nablízku.“ Crooks se rozfňukal: „Když člověk nikoho nemá, leze mu to na mozek. Ať je to kdo chce, to je vedlejší, jen když jste spolu. Věřte mi,“ rozplakal se Crooks, „člověk se pak cejtí moc opuštěnej a je z toho nemocnej.“

„On se George vrátí,“ ukonečoval se Lennie ustrašeným hlasem. „Možná že se už vrátil. Snad abych se šel podívat.“

„Já vás nechtěl strašit,“ omlouval se Crooks. „Však on se vrátí. Já mluvil o sobě. Člověk tu tak sedí v tom kumbálku večer sám, třeba si čte anebo vzpomíná nebo něco takovýho. Začne někdy přemejšlet, ale nemá nic, podle čeho by moh rozeznat, jestli to tak je, nebo není. Něco vám třeba vidí a neví: je to opravdický, nebo není? A nemůže se nikoho optat, jestli to vidí taky. On sám to nerozezná. Nemá zkrátká nic, podle čeho by moh měřit. Viděl jsem vám tady v tom kumbálku všelijaký divný věci. Opilej jsem nebyl. Nemůžu říct, jestli to nebylo ve spaní. Kdyby tu se mnou někdo byl, on by mi už řek, jestli jsem spal, a bylo by to spravený. Ale takhle nemůžu říct.“ Crooks se teď díval komorou směrem k oknu.

„To George neudělá, aby odešel a mě tady nechal,“ ozval se Lennie žalostně. „Já vím, to on neudělá.“

Koňák zasněně pokračoval: „Vzpomínám si na tu dobu, když jsem ještě byl jako malej kluk v té tátový slepičarně. Měl jsem ještě dva bratry. My tři kluci byli pořád pohromadě. Spali jsme v jedný sednici, v jedný posteli – všecky tři. Na jednom kousku pole jsme měli jahody. Na jiným vojtěšku. Když ráno svítilo sluníčko, vyháněl jsem do té vojtěšky slepice. Bratři seděli na plotě a koukali se, jak se pasou – byla to bílá ráce.“

Lennieho zájem se pomaloučku dostal až k tomu, co Crooks říkal. „George říká, že my budem mít vojtěšku pro králíky.“

„Pro jaký králíky?“

„Budem mít králíky a záhon s malinama.“

„To máte v hlavě šnákyho brouka!“

„Budem. Zeptej se George.“

„Vy máte v hlavě brouka!“ Z Crookse mluvilo nyní opovržení. „Co já už takovejch potkal — na silnici a na rančích — celý stovky — na hřbetě ranec a na mozku tuhletoho švába. Celý stovky. Přijdou, pak zase seberou svých pět švestek a táhnou dál. A jeden jako druhý, každej má na mozku tuhletoho švába hospodářstvíčko. A jeden jedinej se ho nedočká. Zrovna tak jako se nedočká nebe. Každej by chtěl mít vlastní hospodářství. Já už tady snad přečet hezkejch pár knížek. Do toho nebe nepřijde žádnej, a toho hospodářstvíčka se taky žádnej jakživ nedočká. To je jen takovej brouk v hlavě. O jiném vám pomalu nemluvějí, ale je to jenom něco takovýho v hlavě.“ Odmlčel se a podíval se k otevřeným dveřím, neboť koně se neklidně vrtěli a jejich ohlávkové řetízky cinkaly. Nějaký kůň zařehtal. „To tam asi někdo je. Možná Slim. Ten vám přijde do maštale někdy dvakrát třikrát za noc. Slim je pravej koč. Ten si svýho spřežení hledí.“ Těžce se naroval a vykročil ke dveřím. „To vy, Slime?“ zavolal do nich.

Odpověděl mu hlas Candyho: „Slim šel do města. Poslyš, neviděl jsi Lennieho?“

„To myslíte toho velkýho?“

„To se ví, že toho. Neviděl jsi ho někde?“

„Je tady u mě,“ odsekł Crooks úsečně. Vrátil se k palandě a lehl si.

Candy se postavil do dveří; drbal si holé zápěstí a slepě se rozhlížel po osvětlené komoře. Ani se nepokusil vejít dovnitř. „Tak abys, Lennie, věděl. Já ti špekuloval o těch králíkách.“

„Jestli chcete, můžete dál,“ vyzval ho Crooks podrážděně.

Candyho to podle všeho uvedlo do rozpaky. „Ani nevím. No, jestli opravdu chceš.“

„I jen pojďte. Když sem může jinej, proč byste nemoh taky vy.“ Jen těžko zakrýval svou radost vztekem.

Candy vstoupil do komory, ale byl stále ještě rozpačitý.

„Máš to tu hezký a útulný,“ pochválil Crooksovi. „Musí to být krásný, mít takovou sedničku jenom pro sebe.“

„To bych řek,“ odtušil Crooks. „A pod vokýnkem hnojiště. To je přímo ohromný.“

„Ty jsi povídal o těch králíkách,“ vpadl do toho Lennie. Candy se opřel o stěnu vedle puklého chomoutu a podrbával si paží zápěstí. „Sloužím tady už takovou dobu. A Crooks je tady taky už takovou dobu. A v jeho sednici jsem dnes poprvně.“

Koňák utrousil pochmurně: „Kdypak kdo přijde k barevnýmu! U mě tady

nebyl ještě nikdo. Akorát Slim. Slim a šéf.“

Candy rychle změnil předmět hovoru. „Slim, to je, pane, kočí, takovýho kočího jsem ještě neviděl!“

Lennie se naklonil ke starému uklízeči: „O těch králíkách,“ žadonil na něm.

Candy se usmál. „Tak jsem si to prošpekuloval. Na těch králíkách se dá něco vydělat, ale musí se to umět.“

„Ale ty budu opatrovat já,“ pospíšil si Lennie. „George říkal, že je budu opatrovat já. On mi to slíbil.“

Crooks je surově přerušil. „Vy si jen, mládenci, věšte na nos bulíky. Řečí o tom naděláte až bůh brání, ale na žádný hospodářstvíčko se jakživí nezmůžete. Vy tady budete uklízet v těch barákách, dokud vás odtud nevynesou v truhle. A Lennie za čtrnáct dní za tři neděle řekne spánembohem a povandruje dál. Každýmu jako by vlezlo na mozek hospodářstvíčko.“

Candy si třel zuřivě tvář. „Tak abys věděl, my do toho půjdeme! George to říká. Peníze už máme.“

„To se podívejme,“ na to Crooks. „A kdepak je teď George? U děvek. Vidíte, kam jdou vaše peníze! Bože, kolikrát já už tohle viděl! Co já už takovejch viděl, co jim v hlavě strašilo hospodářstvíčko!“

„Kdopak by to taky nechtěl!“ vykřikl Candy. „Jen maličký, nic velkýho. Jen mít něco, co by mu patřilo. Kde by moh bydlet a odkud by ho žádnej nemoh vyhodit. Já to neměl nikdy. Co já se jen nasel obilí – komupak v Kalifornii jsem vlastně nesel – ale to obilí nebylo moje, a když jsem ho sklízel, ta ouroda taky nebyla moje. Ale teď my do toho praštíme, o to nemusíš mít žádný strachy. George s sebou ty peníze v městě nemá. Ty peníze jsou ve spořitelně. Já a Lennie a George. Budem mít hezky pro sebe sednici. Budem mít psa a králíky a slepice. Budem mít kukuřici na krmení a třeba krávu nebo kozu.“ Candy se odmlčel, ta vidina ho ománila.

„Říkáte, peníze, že máte?“ otázal se Crooks.

„Abysme neměli! Až naňakej ten pakatel. Moc už nám toho neschází. Do měsíce je máme pohromadě. A George už to má vyhlídknutý.“

Crooks opsal rukou oblouk a začal jí ohmatávat páteř. „Já ještě neviděl v životě jedinýho, kterej by se na to opravdu zmoh. Znal jsem chlapy, který vám už byli po takovém hospodářstvíčku celý uříškaný, ale pokaždý pustili všecko u děvek nebo ve voku.“ Crooks se odmlčel. „... Kdybyste ... mládenci, potřebovali nádeníka, kterej by chtěl dělat zadarmo – jenom za tu zdravu, víte, já bych vám tam šel pomáhat. Takovej ouplnej mrzák přece jenom nejsem, a to byste mrkali, co já, když chci, doveďu nadělat práce!“

„Neviděli jste, mládenci, některej Curleyho?“

Otočili hlavy ke dveřím. Do dveří hleděla Curleyho žena. Obličeji měla důkladně namalovaný, rty maličko pootevřené. Silně oddechovala, jako kdyby byla běžela.

„Curley tu není,“ odbyl ji Candy nevrle.

Zůstala stát u dveří; trochu se na ně usmívala a palcem a ukazováčkem jedné ruky si třela nehty druhé ruky. „Všecky slabý tu nechali,“ promluvila až po chvíli. „Vy si myslíte, že nevím, kam všecky šli? A Curley taky! Však já vím, kam šli.“

Lennie na ni upíral oči jako očarovaný, ale Candy a Crooks hleděli nasupeně dolů, aby se vyhnuli jejímu pohledu. „Když to víte,“ otázal se Candy, „proč se nás tedy ptáte, kde je Curley?“

Dívala se na ně jako na zábavnou podívanou. „Tohle je zvláštní. Můžu načapat kterého chci mužského, když je sám, tak je s ním řeč. Ale jak už jste dva pohromadě, tak už nechcete mluvit. Má to řákej smysl?“ Přestala si hrát s prsty a položila ruce na kyčle. „Vy máte jeden před druhým strach, to je ono! Každej máte strach, že druhý na vás budou něco vědět.“

„Abyste snad už radší šla k vám domů,“ ozval se po chvíli Crooks. „My bysme se neradi do něčeho dostali.“

„Skrz mě se do ničeho nedostanete. Jednou za čas si přece můžu chtít taky s někým promluvit. Mám snad pořád čučet jen u nás doma?“

Candy si položil pahýl zápěstí na koleno a lehoučce si ho třel rukou. „Máte svýho muže,“ promluvil vyčítavě. „Co tedy máte co lízt za jinejma a dělat mrzutosti!“

Holka se nakvasila: „Muže mám, to se ví. Však ho všecky znáte. Báječnej, vidte! Celej den nedělá nic než vyhrožuje, jak zatočí s mužskejma, co nemá rád, a on vám nemá rád žádnýho. Myslíte, že budu čučet v té barabizně a poslouchat Curleyho, jak mu levičkou namíří doprostřed a jak mu pravičkou umístí osvědčenej hák? A počítá ,Jedna dvě – jedna dvě, a bude vyřízenej.“ Odmlčela se; rozmrzlost z jejího obličeje zmizela a objevil se na něm zájem. „Poslyšte – copak to měl Curley s tou rukou?“

Nastalo rozpačité mlčení. Candy pohlédl kradmo na Lennieho. Potom zakašlal. „Víte, paničko … Curley … ona se mu dostala do mašiny, a ta mu ji pochroumala.“

Chvílkou se dívala a pak se zachechtala. „To jsou kecy! Snad nechcete, abych vám to věřila! Curley si něco začal, ale jinej mu to skončil: Dostala se mu do mašiny – to povídejte někomu jinýmu. No, teď už nebude zkoušet se žádným to svý Jedna dvě, když má pochroumanou ruku. Kdopak mu ji pochroumal?“

Candy nabručeně opakoval: „Dostala se mu do mašiny.“

„No dejme tomu,“ řekla na to opovržlivě. „Tak ho teda krejte, když chcete. Pro mě za mě. Vy vandráci si o sobě řák trošku moc myslíte. Snad mě nemáte za malý dítě? Abyste věděli, já jsem mohla jezdit s divadlem! A prosím ne jednou! A jeden takovej mi říkal, že mě dostane k filmu…“ Rozhořčení ji připravilo o dech. „Sobota večer! Každej si někam jde za zábavou. Každej! A co dělám já? Já tady stojím a bavím se s takovou vandráckou holotou – s jedním černým, s jedním praštěným a jedním oblezlým, pitomým dědkem – a musím bejt ráda, protože žádnej jinej tady není.“

Lennie na ni hleděl s pootevřenými ústy. Crooks se stáhl do strašné ochranné důstojnosti černocha. Ale se starým Candym se udála změna. Znenadání vstal a soudek, na kterém předtím seděl, prudce odstrčil dozadu. „Já už toho mám dost!“ prohlásil vztekle. „Sem vás nikdo nezval. Už jsme vám to říkali. A co se *nás* tejče, to se setzatraceně mejlíte. Jakpak byste taky s tím vaším slepičím rozoumkem mohla vědět, my že nejsme žádný vandráci! Dejme tomu, že se vám povede vyndat nám odtud paty. Povídám: *dejme tomu*. Vy si myslíte, že nás pak čeká jenom silnice a nový shánění práce zase za pář prašivejch šestáků, jako tady? To vy asi nevíte, že můžem na nás vlastní ranč a pod naši vlastní střechu! My tady zůstat nemusíme. My máme kde bydlet a slepice a ovocný stromy a stokrát hezčí ranč, než je tenhle. A máme kamarády, kamarády máme! Bejvaly snad doby, kdy jsme se toho báli, že nás vyhodějí, ale teď se už nebojíme. Máme naše vlastní hospodářství, a to je naše a můžem si tam jít hospodařit.“

Curleyova žena se mu dala do smíchu. „To jsou kecy! Takovejch já už viděla! Kdybyste měli celý dva šestáky, tak teď někde sedíte, každej nad jedním panákem kukuřičný, a jak byste ještě vylizovali prázdný skleničky! Však já takový znám.“

Candy byl v obličeji stále rudější a rudější, ale dovedl se ovládnout a nechal ji domluvit. Byl přece pánem situace. „To jsem moh vědět,“ začal pak mírně. „Abyste snad už radši šla po svým. My už jsme vám svoje řekli. My to víme, co máme, a jestli to víte vy, na tom nám nesejdete. Tak abyste snad už radši vypadla, protože Curley to asi rád nevidí, aby mu panička chodila do maštale za takovou ‚holotou‘.“

Přesla zrakem z obličeje na obličej, všechny byly vůči ní uzavřeny. A nejdéle hleděla na Lennieho, až rozpačitě sklopil oči. Najednou se otázala: „Odkud máte na obličeji ty modřiny?“

Lennie zvedl provinile oči: „Kdo – já?“

„Ano, vy.“

Lennie se podíval na Candyho, hledal pomoc; pak se zase zahleděl do klína. „Ona se mu dostala ruka do mašiny.“

Curleyova žena se rozchechtala. „To je dobrý! Do mašiny! My si spolu ještě pohovoříme. Já mám mašiny ráda.“

Tu se do toho vmísil Candy. „*Toho* hezky nechte. Kolem *toho* moc neocmrdujte. Já to řeknu Georgeovi, co jste povídala. On vám to zatrhně, začinat si něco s Lenniem.“

„Kterej to je, ten George? Ten malej, co jste s ním přišel?“

Lennie se blaženě usmál. „Ten, ten. Ten je to, a on mi dovolí opatrovat králíky.“

„Když vám nejde o nic víc, řákýho toho králíka bych vám už snad sehnala.“

Crooks se zvedl ze své palandy a postavil se proti ní. „Já už toho mám dost,“ prohlásil klidně. „Dovolil vám někdo chodit do sednice barevnýho? Dovolil

vám někdo vůbec tady takhle ocmrdovat? Tak se hezky klidte, a rychle! Jestli ne, tak řeknu šéfovi, aby vás do maštale vůbec nepouštěl.“

Opovržlivě se na něho obrátila. „Poslouchej, černej. Víš co můžu udělat, jestli ještě otevřeš hubu?“

Crooks na ní utkvěl zoufalým pohledem a pak si sedl na palandu a stál se do sebe.

Zahnala ho do úzkých. „Víš, co bych mohla udělat?“

Crooks jako by se začal smíšťovat, tiskl se ke stěně. „Vím, milostpaní.“

„Abys teda, černej, věděl, kde je tvý místo! Mohla bych ti snadno a rychle pomoci k houpačce na stromě, a bylo by po legraci.“

Crooks se scvrkl v nic. Neměl osobnost, neměl své já – nic, co by mohlo vzbudit ať už zalíbení, nebo nechut. „Ano, milostpaní.“ Jeho hlas byl bezbarvý.

Chvíličku nad ním stála, jako by čekala, až se pohně, aby po něm šlehl znova; ale Crooks seděl bez nejmenšího hnutí, oči odvráceny, všechno, co by mohlo způsobit nelibost, zataženo dovnitř. Až pak se obrátila k druhým dvěma.

Starý Candy na ni hleděl jako u vidění. „Kdybyste to udělala, my bysme to řekli,“ prohlásil klidně. „Řekli bysme, že jste si to o Crooksovi vymyslela.“

„Spánembohem, řekněte!“ odsekla. „Na to by někdo něco dal, však vy to víte! Na vás by žádnej nic nedal.“

Candy splaskl. „Kdepak na nás,“ dal jí za pravdu. „Na nás by žádnej nedal.“

„Kdyby tady byl George,“ zakňoural Lennie. „Kdyby tady byl George!“

Candy k němu přistoupil. „I neměj starosti. Mladenci už jdou domů, teď jsem je zaslechl. George bude v baráku jedna dvě.“ Obrátil se ke Curleyově ženě. „Iděte už radši domů,“ vybídla ji klidně. „Jestli hned odejdete, my to Curleymu neřeknem, že jste tady byla.“

Drze si ho přeměřila. „To není tak jistý, že jste něco slyšel.“

„Radši si s tím nehrajte,“ varoval ji Candy. „I jestli něco není jistý, měla byste bejt opatrnná.“

Obrátila se k Lenniemu. „To jsem ráda, že jste ho, Curleyho, trošičku pošramotil. On si o to říká. Já bych ho někdy chtěla zmlátit sama.“ Vykroužila ze dveří a zmizela v temné stáji. A když procházela stájí, ohlávkové řetízky chřestily, někteří koně frkali, jiní podupávali.

Crooks jako by se pozvolna vybíral z těch ochranných vrstev, kterými se obložil. „Byla to pravda, co jste říkal, že se mladenci už vrátili?“

„Jakpak by ne! Já je slyšel.“

„Vidíte, já neslyšel nic.“

„Bouchly vrata,“ vysvětloval Candy. A pokračoval: „Ta Curleyho žena ale doveďe chodit potichoučku! Musí v tom už asi mít ohromnou prakci.“

Crooks se teď tomuto předmětu hovoru vyhýbal. „Abyste snad, mladenci, radši šli. Já už vás tady dvakrát moc rád nevidím. Barevněj musí mít některý práva, i když o ně nestojí.“

„To ti ta čubka říkat neměla,“ poznamenal Candy.

„To nic nebylo,“ řekl na to Crooks. „To bylo tím, že jste sem tak přišli a tady u mě seděli — já zapomněl. Ono je to tak, jak to říkala.“

Ve stáji zafrkali koně a zazněli řetízky a nějaký hlas zavolal: „Lennie! Jářku, Lennie. Jsi v maštali?“

„To je George!“ vykřikl Lennie. A odpověděl: „Tady, Georgi! Tady jsem, v sedničce.“

V okamžiku byl už do dveří zarámován George; kárvě se rozhlížel.
„Copak děláš v Crooksový sednici? Co jsi sem vůbec chodil?“

Crooks mu přitakal: „Já jím to říkal, ale oni na to nic nedali.“

„Proč si je tedy nevykop?“

„Mně to ani moc nevadilo. Lennie je hodnej člověk.“

Vtom se vyburcoval i Candy. „Jé, Georgi! Tak já nad tím špekuloval a špekuloval. A přišel jsem na to, jak my na těch králíkách budem moct dokonce vydělávat.“

George se zakabonil. „Říkal jsem ti snad, abys o tom žádnýmu nevykládal.“

Candy schlípl. „Však já taky nikomu neříkal, jenom Crooksovi.“

„Maže už, mládenci,“ příkazoval George. „Kristepane, ani na chvílku nesmím vytáhnout paty.“

Candy a Lennie se zvedli a zamířili ke dveřím. „Candy!“ zavolal Crooks.

„Co je?“

„Pamatujete, co jsem říkal o tom okopávání a jiným takovým podělkování?“

„I pamatuju.“

„Tak na to zase zapomeňte. To já nemyslel vážně. To já jen tak. Na takovej ranč by se mi ani nechtělo.“

„No dobrá. Jak myslíš. Dobrou noc.“

Všichni tři výšli ze dveří. Když procházeli stájí, koně frkali a ohlávkové řetízky chřestily.

Crooks seděl na palandě a chvílku se díval na dveře a pak sáhl po lahvičce s mazáním. Vykasal si na zádech košíli, nalil si na růžovou dlaň pár kapek mazání, opsal rukou oblouk a začal si pomaloučku třít záda.

5

Na jednom konci ohromné stáje bylo vysoko narovnáno čerstvé seno a nad tou kupou, zavěšen na kladce, visel čtyřramenný drapák na balíky sena. K druhému konci stáje se seno svažovalo jako nějaké horské úbočí a

pak následovala rovinka novým senem ještě nezaplněná. U bočních stěn bylo vidět jesle a mezi příčkami prokuvovaly hlavy koní.

Bylo nedělní odpoledne. Hovíci si koně okusovali zbylé hromádky sena, hryzali do dřeva žlabů a chřestili ohlávkovými řetízky. Škvírami ve stěnách prolezávalo se do stáje odpolední slunce a jasnými čárami lehalo na seno. Vzduch byl rozbužen mouchami, líným odpoledním bzukotem.

Zvenčí sem doléhalo zvonění podkov o železnou hůlku a mužské výkřiky, vtipkující, povzbuzující a vysmívající se. Ale uvnitř byl klid a bzukot, bylo tam ospale a teplo.

Ve stáji byl jen Lennie, a ten seděl v seně vedle bedny pod žlabem na onom konci, kde ještě nebylo narovnáno seno. Seděl v seně a hleděl na malíčké mrtvé štěňátko, které před ním leželo. Hleděl tak na ně dlouho a pak natáhl svou ohromnou ruku a začal je hladit, hladit je celé, od čumáčku k ocásku.

A Lennie to štěně tiše oslovil: „Pročpak jsi z toho muselo mít smrt? Ty přece nejsi žádná malíčká myštička. Vždyť já tě ani tak moc nehlaď!“ Zvedl štěněti hlavičku, zadíval se mu na čumáček a promluvil k němu. „Až na to George přijde, že jsi zabitý, on mi pak snad ani nedovolí opatrovat králíky.“

Na místě, které nebylo na očích, vyhloubil jamku, položil do ní štěně a přikryl je senem; ale cível dál na hrobeček, který štěněti udělal. „Tohle přece ještě není nic tak špatného, abych se musel utíkat schovat do vrbiček. To se ví, že není! Georgeovi řeknu, že jsem ho našel mrtvý.“

Odhrabal štěně, prohlédl si je a začal je hladit od usí až po ocas.

„Jenže on to pozná,“ pokračoval žalostně. „George vždycky všecko pozná. „Spustí na mě: ‚To jsi udělal ty! To víš, na mě si nepřijdeš!‘ A potom řekne: ‚Za to nebudeš smět opatrovat králíky.‘“

Vtom do něho vjel vztek. „Potvoro jedna! Pročpak tě to muselo zabít?! Ty přece nejsi žádná malíčká myštička!“ Zvedl štěně a mrštil jím pryč. Obrátil se k němu zády. Seděl s hlavou nad koleny a šeptal: „Teď nebudu smět opatrovat králíky. Teď mi to nedovolí.“ A kolíbal se ve svém hoří dopředu dozadu.

Zvenčí sem dolehlo zazvonění podkovy o železnou hůlku a pak sboreček výkřiků. Lennie vstal, přinesl si štěně zpátky a položil je na seno; pak se posadil. Začal štěně znova hladit. „Ty jsi nebylo ještě dost velký,“ žalostnil. „Co se mi toho naříkali, že ještě nejsi dost velký! To já nevěděl, že tě člověk může tak lehko zabít.“ Jeho prsty si hrály s poddajným uchem štěněte. „On z toho nebude George možná nic dělat. Vždyť co mu na něm, prevítovi jednom neřádným, vlastně záleželo!“

Kolem pažení posledního stání pro koně přišla sem Curleyova žena. Příšla potichoučku, takže ji nezpozoroval. Byla zase v křiklavých kretonových šatech a v trepkách s červenými pštrosími péry. Obličeji měla nalíčený a buříčky jejich natočených vlasů byly všechny na svém místě. Byla už téměř u něho, když Lennie zvedl oči a spatřil ji před sebou.

Padla na něho hrůza. Začal roztaženými prsty hrabat na štěně seno. Vrhl na

ni nevlídný pohled.

„Copak to tady máte, hošíčku?“ oslovila ho.

Lennie na ni upřel oči. „George říkal, abych s váma nic neměl – abych s váma nemluvil, zkrátka – nic.“

Dala se do smíchu. „Tak vám teda ve všem poroučí George?“

Lennie sklopil zrak na seno. „Říkal, jestli s váma budu mluvit nebo zkrátka něco, že nebudu smět opatrovat králíky.“

„On se bojí, aby se Curley nevztekal,“ vysvětlovala klidně. „Ale Curley teď nosí ruku na pásce – no, a kdyby to do něj vjelo, tak mu přelámete ještě druhou ruku. To víte, já si nechám nabulíkovat, že se mu dostala do mašiny!“

Lennie odolával. „Ba ne. Já s váma mluvit nebudu, zkrátka nic.“

Klekla si vedle něho do sena. „Koukejte. Všecky mužský teď hrajou podkovové turnaj. Jsou teprv čtyry hodiny. Žádnej se vám od toho turnaje netrhne. Pročpak byste si se mnou nemoh popovídат? Kdypak já se dostanu k tomu, abych si mohla s někým popovídат? Já vám jsem tak strašně opuštěná.“

Lennie na to: „Když já s váma nesmím mluvit, a zkrátka nic.“

„Já jsem tak opuštěná. Vy si můžete s lidma popovídат, ale já nemám s kým, jenom s Curleym. A ten se pořád vzteká. Jak vám by se zajídal, nemocit si s žádným promluvit?“

„Když já nesmím. George má strach, abych se do něčeho nedostal.“

Převedla řeč jinam. „Copak to tam máte přikrytého?“

Tu znova padl na Lennieho všechn jeho žal. „Jen mý malíčký štěňátko.“ A odhrábl ze štěněte seno.

„Ale,“ vykřikla, „vždyť ono je mrtvý!“

„Ono bylo takový malíčký. Já si s ním jenom hrál ... a ono dělalo, jako by mě chtělo kousnout ... a já zas, jako bych ho chtěl plácnot ... a ... a plác jsem ho. A ono bylo po něm.“

„Že byste si z toho něco dělal!“ začala ho utěšovat. „Vždyť to byl jen pitomej čokl. Jedna dvě dostanete jinýho. Čoklů tady všude máte...“

„Z toho já bych si tolík nedělal,“ vykládal Lennie žalostivě. „Ale on mi teď George nedovolí opatrovat králíky.“

„A proč?“

„On říkal, jestli ještě něco vyvedu, tak že mi nedovolí opatrovat králíky.“

Přisunula se blíž k němu a mluvila teď konejšivě. „Z toho, že se mnou nemáte mluvit, si nedělejte žádnou hlavu. Slyšte je, mužský, jak tam hulákají. Vždyť se hraje o čtyry dolary. Dokud to nebude dohraný, tak se vám od toho žádnej nehne.“

„Jestli mě George uvidí, jak s váma mluvím, to si to od něj vypiju,“ namítl Lennie opatrnicky. „On mi to říkal.“

V jejím obličeji se objevil vztek. „Copak je na mně něco tak špatného? Copak nemám právo taky si s někým popovídат? Zač mě ty lidí vůbec mají? Vy jste přece hodnej člověk. To bych ráda věděla, proč bych si s váma nemohla

popovídat? Vždyť vám nedělám nic zlého.“

„Ale George říká, že nás do něčeho zamícháte.“

„To jsou řeči! Dělám vám něco zlého? Co já tady mám za život, to je tady každýmu jedno. Víte, na takovejhle život nejsem zvyklá. Ze mě mohlo něco bejt.“ A záhadně dodala: „A možná, že ještě bude.“ Nyní to už byl příval slov chrhlených v záchvatu sdílnosti, jako by pospíchala, než přijde o posluchače. „Já bydlela v Salinasu, přímo v městě. My se tam přistěhovali, když jsem ještě byla malá. Jednou tam přijelo divadlo a já se s jedním tím hercem seznámila. A ten mi říkal, že bych mohla jezdit s nima. Jenže máma mě nechtěla pustit. Že prej mi je teprv patnáct let. Ale ten jistej říkal, proč prej bych nemohla. Ject tenkrát s nima, to víte, že takovejhle život bych dnes neměla.“

Lennie začal štěně hladit od hlavičky až po ocásek a zase zpátky. „My budem mít malý hospodářstvíčko – a taky králíky,“ začal vykládat.

Spěchala se svou historií, než ji někdo přeruší. „Potom jsem se seznámila zase s jedním, a ten byl od filmu. Vzal mě do téhle Elitiní taneční síně. A říkal mi, že mě dostane k filmu. Že prej jsem jistá trefa. Jak prej se vrátí do Hollywoodu, že mi hněd napíše.“ Podívala se pozorně na Lennieho, aby vyčetla, zda to na něho učinilo dojem. „Ale psaní nepřišlo žádný. Já byla svatě přesvědčená, že mi ho máma sebralá. Nezůstanu přece tam, kde to nikam nedotáhnu a kde mi kradou psaní. Ještě jsem se jí zeptala, jestli ho ukradla, a ona, že prej ne. A tak jsem se vdala za Curleyho. S tím jsem se seznámila taky tenkrát v té Elitiní taneční síni. Posloucháte?“

„Já? Jakpak by ne.“

„Víte, tohle já ještě neříkala nikomu. A snad bych to ani neměla říkat. Já ho, Curleyho, nemám ráda. On není hodnej.“ A protože k Lenniemu pojala důvěru, přisunula se blíž a posadila se vedle něho. „Já mohla bejt u filmu a mohla chodit krásně voblíkaná zrovna tak krásně voblíkaná jako ony. A mohla jsem vysedávat v takovejch ohromnejch hotelech a dávat se fotografovat. Jak tam bejvají tuhlety předváděčky, já na ně mohla chodit, a mluvit do rádia, ani cent by mě to nebylo stálo, protože bych byla vod filmu. A se všemá těma krásnejma šatama by to bylo taky tak. Protože ten jistej říkal, že jsem jistá trefa.“ Zvedla oči na Lennieho a celou paží a rukou udělala drobné, ale majestátní gesto, aby ukázala, že dovede hrát divadlo. Začala zápěstím a pokračovala prsty, s malíčkem od ostatních prstů majestátně odtaženým.

Lennie zhluboka povzdechl. Zvenčí k nim dolehlo zazvonění podkovy o kov a potom sbor oslavujících výkřiků. „Někdo trefil dvakrát,“ poznamenala Curleyova žena.

Jak se slunce sklánělo, světlo ted' stoupalo a sluneční proužky lezly po stěně nahoru a dopadaly přes jesle a přes hlavy koní.

„Kdybych to štěně vodnes a někam zahodil,“ promluvil Lennie, „možná by se to George ani nedověděl. A pak bych moh ty králíky krásně vopatrovat.“

Curleyova žena se rozlobila. „To neumíte myslit na nic jiného než na králíky?“

„My budem mít malý hospodářstvíčko,“ vedl Lennie dál svou. „Budem mít domeček a kousek pole s vojtěškou, a ta vojtěška bude pro králiky, a já vemu pypel a nacpu ho plnej vojtěškou a pak ho vodnesu těm králikům.“

„A co jste se tak zfamfrněl do králiků?“

Lennieho to stálo pořádné zamýšlení, aby se dobral nějakého závěru. Začal se k ní opatrně přitahovat, až byl těsně u ní. „Já se rád mazlím s hezkejma věcma. Jednou jsem viděl na trhu tyhlety králiky s dlouhou srstí. To vám byla krásá! Když nemám nic lepšího, tak se někdy mazlím i s myšma.“

Curleyova žena si od něho maličko poodsedla. „Vy asi máte o kolečko víc.“

„Ba ne, nemám,“ vykládal Lennie vázň. „George říká, že nemám. Já rád jezdím prstama po hezkejch věcech, když jsou takový heboučký.“

To ji trošku uklidnilo. „To každej. To dělá rád každej! Já omakávám ráda hedvábí a samet. Omakáváte rád samet?“

Lennie se blaženě zahihňal. „Jakpak by ne, a jak!“ vykřikl rozradovaně. „Ten já měl taky. Od jedný paní, a ta paní byla ... teta Klára. Schválně mi ho jednou přinesla – asi takhle velkej kousek. Škoda že ho už nemám.“ Obličeji se mu zachmuřil. „Já ho ztratil. Už dávno.“

Curleyova žena se dala do smíchu. „Vy jste ale blázen! Ale takhle jste hodnej člověk. Jako takový velký děcko. Ale člověk vám vlastně dost rozumí. Když já se češu, já si taky kolikrát začnu hladit vlasy, protože jsou takový heboučký.“ Aby mu ukázala, jak to dělá, přejela si prsty po temeni hlavy. „Některý lidi mají vlasy hrubý,“ poznamenala samolibě, „třebas Curley. Ten vám má vlasy jako dráty. Ale moje jsou jemný a heboučký. To se ví, já si je taky hodně kartáčuju. To jim dává jemnost. Mákněte si – tuhle.“ Vzala jeho ruku a položila si ji na hlavu. „Jen si mákněte, jaký jsou heboučký.“

Lennieho ohromné prsty ji začaly hladit po vlasech.

„Ale abyste mi je nerozcuchal.“

„Jé, to je hezký,“ liboval si a trochu víc přitlačil. „Jé, to je hezký!“

„Dejte přece pozor, vždyť mi je rozcucháte.“ A pak už rozzlobeně: „Nechte toho už, budu celá rozcuchaná!“

Uškubla hlavou na stranu, a Lennieho prsty se jí na vlasech sevřely a nechtěly pustit. „Pusťte! Tak už pusťte!“

Lennie se vyděsil. Obličeji se mu zkroutil. Vtom zaječela, a jeho druhá ruka jí přikryla ústa a nos a sevřela se. „To ne, prosím vás,“ žadonil. „Nechte toho, prosím vás. George se bude zlobit.“

Škubala se mu divoce pod rukama. Nohama tloukla do sena a hleděla se mu vykroutit; zpod ruky mu vycházelo zastřené ječení. Lennie se hrůzou rozplakal a začal ji prosít: „Jé! Tohle mi, prosím vás, nedělejte. George pak řekne, že jsem něco proved. A nedovolí mi opatrovat králiky.“ Pohnul trochu rukou a z jejích úst vyšel chraplavý výkřik. Tu se Lennie dohrál. „Nechte si to už! Jenom mi neječte! Ještě mě přivedete do maléru, tak jak to říkal George. Nechte toho už přece!“ Ale ona sebou škubala dál a v očích měla šílenou hrůzu. Zacloumal jí

proto; měl už na ni vztek. „Přestaňte mi ječet!“ A zacloumal jí; její tělo sebou plesklo jako ryba. A už se ani nepohnula, neboť Lennie jí zlomil vaz.

Podíval se na ni; opatrně jí sňal ruku z úst, a ona ležela bez hnutí. „Já vám nechci nic udělat,“ promluvil na ni, „ale jestli budete ječet, George se bude zlobit.“ Když na to nic neřekla a ani se nepohnula, naklonil se až nad ni. Zvedl jí paži a nechal ji zase klesnout. Chvíličku byl vyjevený. A pak zděšeně zašeptal: „Já něco proved. Já zas něco proved.“

Začal přihrabávat seno, až ji zčásti přikryl.

Zvenčí zaledhlý do stáje výkřiky hráčů a dvojí zazvonění podkovy o kov. Poprvé si uvědomil svět mimo stáj. Schoulil se do sena a poslouchal. „Ted já opravdu něco proved,“ povídal si, „tohle já neměl. George se bude zlobit. A ... a jak on to říkal ... zalízt si do vrbiček a zůstat tam schovanej, dokud on nepřijde. On se bude zlobit. Ve vrbičkách, dokud on nepřijde. Tak on to George říkal.“ Lennie se vrátil k mrtvé a zadíval se na ni. Hned u ní leželo štěně. Zvedl je. „Já ho někam zahodím. Ono stačí už tohle.“ Zastrčil si štěně pod kazajku a odplížil se ke stěně; vykukoval pak škvírami ven, tam, kde házeli podkovami. Potom se přeplížil kolem posledních jeslí a zmizel.

Sluneční proužky byly už vysoko na stěně a světlo ve stáji ztrácelo sílu. Curleyova žena ležela naznak a zpolovice ji přikrývalo seno.

Ve stáji byl svaty klid, a klid odpoledne byl i na ranči. I zvonění házených podkov a hlasy účastníků hry jako by se tlumily. Vzduch ve stáji šeřel dříve než den venku. Otevřeným otvorem pro skládání sena vlétl do stáje holub, zakroužil a zase vylétl. Kolem posledního stání pro koně přišla sem ovčákova fena, hubená a dlouhá, s těžkými skleslými cecíky. V půli cesty k bedně, kde měla štěňata, zachytila čenichem mrtvý pach Curleyovy ženy a na hřbetě se jí naježila srst. Zakňučela a přilezla schlíple k bedně a skočila mezi štěňata.

Curleyova žena ležela polozakryta žlutým senem. A sprostota a plány a spády, nespokojenost a frukání po troše pozornosti, to všechno bylo už z jejího obličeje pryč. Byla hezoučká a prostá a obličeji měla líbezný a mladý. Její narůžovo nalíčené tváře a narudo nabarvené rty vzbuzovaly nyní dojem, jako by byla živá a jako by lehounce podřimovala. Kadeře, ty droboučké buřtíčky, měla rozestřeny za hlavou na seně a rty pootevřeny.

Jak se to někdy stává, okamžik se tu usadil a zabydlel se na mnohem déle než na mžiknutí. A zvuk se zastavil a pohyb se zarazil na mnohem, mnohem déle než na okamžik.

Potom se čas začal zase pomaloučku probouzet a vlekl se líně dál. Na druhé straně jeslí dupali koně a zvonily ohlávkové řetízky. Mužské hlasy venku zesílily a zjasnely.

Za rohem posledního stání se ozval hlas starého Candyho. „Lennie! Járku, Lennie! Jsi tady? Já teď o tom ještě špekuloval. Víš, Lennie, jak to můžem udělat?“ A starý Candy se objevil na rohu posledního stání. „Haló, Lennie?“ zavolal ještě jednou; a pak se zastavil a jeho tělo zdřevěnělo. Podrbal se hladkým zápěstím

po bílém strništi svých licousů. „Já nevěděl, že jste tady,” omlouval se Curleyově ženě.

Když neodpověděla, přistoupil blíž. „Tady v maštali byste spát neměla,” řekl s výčitkou; a pak už byl u ní a — „Kriste Ježíši!” Bezradně se rozhlížel a přetřel si vousy. A pak poskočil a vyšel rychle ven.

Ale stál už ožila. Koně dupali a frkali, žvýkali slámu podestýlky a tloukli ohlávkovými řetízky. Ve chvíliče byl nazpátek, a s ním George.

„Copak jsi mi chtěl?” otázal se uklízeče.

Candy ukázal na Curleyovu ženu. George zůstal civět. „Co je s ní?” otázel se, pak přistoupil blíž a jako by opakoval po starém: „Kriste Ježíši!” Přiklekl k ní. Položil jí ruku na srdce. A když potom vstal, pomalu a strnule, obličeji měl tvrdý a tuhý jako dřevo a oči měl bezcitné.

Candy se otázal: „Kdo to udělal?”

George se na něho studeně podíval: „Tebe to nenapadlo?” A Candy mlčel. „To já moh vědět,” pokračoval George zoufale. „Tadyhle vzadu v hlavě jsem to vlastně věděl.”

„Co budem, Georgi, dělat? Co teď budem dělat?”

Trvalo mu to dlouho, než Candymu odpověděl. „Abysme ... abysme to snad ... řekli mládencům. Nejlepší snad ho chytit a zavřít. Nechat ho utýct, to nemůžem. Ono by to boží hovádko zašlo hladem.” Pokusil se dodat si důvěry. „Třeba bude jen zavřenej a budou na něj hodný.”

Ale Candy mu vzrušeně odporoval. „Měli bysme ho nechat utýct. To neznáš tohohle Curleyho. Curley ho bude chtít dát zlynčovat. Curley ho dá voddělat.”

George sledoval Candyho rty. Promluvil teprve po chvíli. „To je pravda. To on jistě bude chtít. A mládenci taky.” A zadíval se znova na Curleyovu ženu.

A nyní vyslovil Candy svou největší obavu. „A půjde to, abysme si to hospodářstvíčko mohli koupit my dva? — Vid’, že to půjde, Georgi. My dva si tam snad taky budem moc hezký užít, vid’, Georgi. Vid’, že to půjde.”

Ještě než George odpověděl, sklopil Candy hlavu a zahleděl se dolů do sena. Věděl už.

Georgeův hlas byl zjihlý. „Jako bych to byl nevěděl od samého začátku! Jako bych to nebyl věděl, že z toho nikdy nic nebude! On o tom vždycky tak rád poslouchal, že jsem si nakonec začal sám říkat, proč by to nebylo možný.”

„Tedy z toho všeho nic nebude?” otázal se Candy zkormouceně.

Na to George neodpověděl. „Oddělám si tady ten měsíc, shrábnu svejch padesát dolarů a zůstanu celou noc v městě někde u kurev. Nebo zapadnu do řáký herny a nepudu odtamtud, dokud nebudou zavírat. A pak se zas vrátím na ranč a měsíc budu zas dělat a shrábnu novejch padesát dolarů...”

„Vždyť on je takovej hodnej,” ozval se Candy. „To bych já do něj nikdy nebyl řek, že by moh provést něco takovýhohle.”

George byl stále zahleděn na Curleyovu ženu. „Z řákýho lotrovství to Lennie neudělal. Navyváděl se toho moc, ale jednou jedinkrát to nemyslel špatně.”

Naroval se a podíval se zase na Candyho. „Kouej se. Musíme to říct mládencům. Budou ho muset přivést. Jinýho nezbejvá. Snad mu nic neudělají.“ A prudce: „Já to nedovolím, aby Lenniemu něco udělali! – Kouej se. Mládenci by si mohli myslet, že já jsem v tom taky. Já tedy půjdu do baráku a ty za chvíli vyjdeš z maštale a mládencům to řekneš, a já pak přijdu a budu dělat, jako že jí tu tak vidím poprvně. Uděláš to tak? Aby si mládenci nemysleli, že já jsem v tom taky.“

„Ale to víš, Georgi. To víš, že to udělám.“

„Tak už je to dobrý. Ty teď takový dvě minuty ještě počkáš a pak vyletíš a začneš vykládat, jako bys na ni zrovna přišel. Tak já už jdu.“ George se obrátil a rychle odcházel z maštale ven.

Starý Candy se za ním díval. Ohlédl se pak bezradně na Curleyovu ženu a jeho žal a jeho vztek se začaly pomalu vtělovat v slova. „Šlundro jedna zatracená,“ ulevil si vztekle. „To ty jsi spískala! Teď jsi asi šťastná! To se přece vědělo, že skrz tebe bude mela! Nebylo v tobě za mák dobrýho. A ani teď v tobě není za mák dobrýho – ty mrcho jedna, ty kurvo!“ Rozfřukal se a hlas se mu roztřásl. „Moh jsem se rejpat v zahrádce a mejt jím nádobí.“ Odmlčel se a pak už pokračoval monotónně, opakoval stará slova: „Přijede dejme tomu do města cirkus nebo se tam bude hrát zápas … tak se zkrátka seberem a jde se … praštíme s prací, a jde se. Nebudem se žádnýho dovolovat. A měli bychom tam prase a slepice … v zimě … takový bachratý kamínka … a když by pršelo … seděli bysme si doma.“ Oči se mu oslepily slzami; otočil se a malátně se ubíral ze stáje a pahýlem zápěstí si třel štětinaté licousy.

Hluk, který venku dělali při hře s podkovami, zmlkl. Ozvaly se zvýšené vyptávající se hlasy, zadusaly pádící nohy, a hráči vrazili do stáje. Slim a Carlson, mladý Whit a Curley, a vzadu, mimo dosah pozornosti, Crooks. Za nimi přiběhl Candy a jako poslední se přiřtil George. Měl už na sobě zapnutou modrou kazajku a svůj černý klobouk měl vražen hluboko do očí. Přehnali se kolem posledního stání. Jejich oči našly v šeru Curleyovu ženu; všichni se zarazili, zůstali tiše stát a dívali se.

Po chvíli k ní Slim klidně přistoupil a sáhl jí na zápěstí. Hubeným prstem se dotkl její tváře, potom jí rukou zajel pod trošičku stočenou šíji a jeho prsty ji začaly ohmatávat vaz. Když se zas naroval, všichni se natlačili až k ní, a tajemná síla smrti byla tata.

Curley náhle ožil. „Já vím, kdo jí to udělal!“ rozkřikl se. „To udělal ten velký pacholek! Já to vím. Všecky ostatní byli přece venku na podkovách.“ Zmocnila se ho zuřivost. „Však já ho dostanu! Už si jdu pro bouchačku. Já ho musím voddělat sám. A prásknu mu ji do břicha. Jdeme, mládenci!“ Vyřítil se zběsile ze stáje. „Já si skočím pro moji lugerovku,“ vzpomněl si Carlson, a vyběhl také.

Slim se obrátil mírně k Georgeovi. „Já bych taky mysel, že to udělal Lennie. Má zlámanej vaz. To vypadá na něho.“

George na to neřekl nic, jen pomalu přikývl. Klobouk měl hluboko do čela,

takže oči měl zakryty.

„Bylo to možná tak řák jako v tom Weedu, jak jsi o tom povídal.“

George znovu přikývl.

Slim povzdechl. „Co dělat, budem ho tedy muset chytit. Kam myslíš, že moh utýct?“

Georgevi jako by to chvíli trvalo, než dokázal vypravit ze sebe slovo. „Asi ... asi by utíkal na jih. My přišli ze severu, tak on by utíkal na jih.“

„Budem ho muset chytit,“ opakoval Slim.

George přistoupil až k němu. „Nešlo by to snad odvísť ho k šerifovi, a oni by ho zavřeli? Vždyť on to nemá, Slime, v hlavě v pořádku. Z řákýho lotrovství on to jistě neudělal.“

Slim na to přikývl. „I snad šlo. Snad by to šlo, kdybysme mohli Curleyho udržet doma. Jenže Curley si to nedá vzít, bude ho chtít zastřelit. On je Curley pořád ještě rozruženej skrz tu ruku. A když ho zavřou, co když ho budou držet svázányho v kleci? O to není, Georgi, vůbec co stát.“

„Já vím, já vím.“

Do stáje se přihnal Carlson s řevem: „Ten pacholek mi ukrad mou lugerovku! V ranci nic nemám.“ A za ním přiběhl Curley, v zdravé ruce pušku. Byl už zchladlý.

„Co se dá dělat, mládenci,“ řekl na Carlsonovu zprávu. „Černej má bouchačku. Skočte si pro ni, Carlsone. A jak toho pacholka uvidíte, nedejte mu čas, aby střelil první. A miňte mu na břicho! To ho složi.“

„Já nemám nic na střílení,“ připomínal rozčileně Whit.

„Vy půjdete do Soledadu a přivedete policajta. Jděte za Al Wiltsem, ten přece dělává šerifovi policajta. Tak se jde.“ Obrátil se podezřívavě na George. „Vy s námi taky jdete, člověče.“

„To se ví, že půjdu. Ale koukněte se, Curley. On ten chlap je chudák, je to magor. Nestřílejte ho. Vždyť on ani nevěděl, co dělá.“

„Nestřílejte ho!“ rozkřikl se Curley. „A má Carlsonovu lugerovku! Ten se musí odstřelit!“

„Co když Carlon tu pistoli třeba ztratil,“ namítl George chabě.

„Ráno jsem ji ještě viděl,“ tvrdil Carlson. „Tu mi někdo ukrad.“

Slim se při tom díval na Curleyovu ženu. „Snad abyste, Curley, radši zůstal tady u svých paní,“ navrhl mu.

Curley zrudl v obličeji. „Ne, já jdu! Mám sice jenom jednu ruku, ale tomu velkýmu pacholkovi musím jednu vpálit do břicha sám až mu všecky střeva vylezou.“

Slim se obrátil ke Candymu. „Ty tady u ní, Candy, zůstaneš. A my ostatní abysme snad už šli.“

Začali odcházet. George se chvíličku zastavil vedle Candyho a oba se zahleděli na mrtvou, ale to už ho volal Curley: „Hej, Georgi! Vy se budete držet hezky u nás, abysme si nemuseli myslet, že vy v tom jedete taky.“

George šel pomalu za nimi, jeho nohy se těžce vleklý.

A když odešli, Candy se posadil v seně na bobek a zadíval se do obličeje Curleyovy ženy. „Chudák kluk,“ povzdechl si změklým hlasem.

Kroky a hlasy odcházejících slábly. V stáji se pomalu stmívalo a v stáních šoupali koně nohami a řachtily ohlávkovými řetízky. Starý Candy si lehl do sena a předloktím si zakryl oči.

6

U hluboké zelené tůňky v řece Salinas bylo ještě pozdní odpoledne. Slunce už z údolí odešlo na cestu do svahů Gabilských hor a vrcholky pohoří v slunečním světle růžověly. Ale u tůňky mezi skvrnitými platany padl už příjemný stín.

Po tůnce klouzala užovka a pokrucovala ze strany na stranu periskopovitou hlavičkou; přeplula celou délku tůňky a ocitla se u nohou nenýbné volavky, která stála na mělčině. „Tichá hlava a zobák slétly jako střela dolů, vytáhly užovku za hlavičku, a zatímco ji zobák polykal, ocas nevelkého hada se zběsile třepotal.

Ozvalo se vzdálené zašumění větru a skrze vrcholky stromů se přehnal jako vlna prudký závan. Listy platanů obrátily vzhůru svou stříbrnou spodní stranu, hnědé suché listí na zemi popoléto pář kroků. A po zeleném povrchu tůňky vypluly proti proudu, řada za řadou, droboučké větrné vlnky.

Jak rychle přišel, tak rychle vítr přešel, a na volném prostranství byl opět klid. Volavka stála na mělčině, bez pohnutí a v očekávání. Po tůnce zas už plavala proti proudu užovka a pokrucovala ze strany na stranu periskopovitou hlavičkou.

Z houští se náhle vynořil Lennie, přišel tiše jako medvěd, když se plíží. Volavka zatoulkla křídly, odpoutala se od vody a letěla pryč po proudu řeky. Hádek vklouzl do rákosí u řeky tůňky.

Lennie došel tiše k jejímu okraji. Klekl si a začal pít; jeho rty se při tom téměř ani nedotýkaly vody. Když o suché listí za ním zavadil nějaký ptáček, trhl hlavou a nastražil oči a uši ve směru zvuku; když uviděl ptáčka, sklonil zase hlavu a pil dál.

Když se napiil, posadil se na břeh, bokem k tůnce, aby viděl tam, kde na prostranství vyústovala pěšina. Objal si kolena a bradu položil na kolena.

Světlo stoupalo dále po svazích na údolí a vrcholky hor jako by při tom planuly stále prudším jasem.

„To by sakra bylo, abych to zapomněl!“ pochválil se Lennie potichu. „Zalízt do vrbiček a čekat na George.“ Stáhl si klobouk na oči. „To bude George vyvádět! Bude vykládat, jaký by to bylo, kdyby tak byl sám a nemusel se pořád se mnou zlobit.“ Otočil hlavu a zadíval se na jasné vrcholky hor. „Ale já se přece můžu hned sebrat a půjdu si najít v těch horách řákovou jeskyni.“ A pak smutně: „A tam už nebudu dostávat kečup – ale z toho já si nebudu nic dělat. Když o mě George nestojí... Já mu uteču. Já uteču.“

A tu z Lennieho hlavy vystoupila malá tlustá babka. Měla tlusté okuláry a ohromnou kartonovou zástěru s kapsami a byla naškrobená a vymytá. Postavila se před Lennieho, ruce si položila na kyčle a kárvavě se na něho zaškaredila.

A když promluvila, byl to Lennieho hlas. „Co jsem se ti naříkala a naříkala: Ať mi George posloucháš, je to přece takovej dobréj člověk a jakej je k tobě hodnej! Ale ty si nikdy nedáš pozor. Každou chvíli něco vyvedeš.“

A Lennie jí odpověděl: „Vždyť já chtěl bejt hodnej, teto Kláro. Já chtěl, já prosím chtěl. Já za to nemoh.“

„Na George ty ani nevzpomeneš,“ pokračovala Lennieho hlasem. „Vždyť ti přece dělal jen dobrý. Když měl koláč, vždycky ti půlku dal, nebo ještě víc. A když byl kečup, tak ho nechal všechn pro tebe.“

„Já vím,“ žalostnil Lennie. „Já chtěl, teto Kláro. To já prosím chtěl vždycky.“

Přerušila ho. „Nebejt tebe, jaký moh mít celou tu dobu časy! Když shráb vejplatu, tak moh do bordelu a obrátit tam všecko vzhůru nohama, nebo moh jít do herny štouchat piliár. Ale on musel dávat pozor na tebe.“

Žalem se Lennie rozeskučel. „Já to prosím vím, teto Kláro. Já se teď seberu a půjdu tady do těch hor a najdu si tam řákovou jeskyni a George už se mnou nebude mít žádný trápení.“

„To ty říkáš,“ řekla na to přísně. „Tohleto říkáš vždycky, a přitom dobře víš, moc a moc dobrě víš, že to nikdy neuděláš. Však ty od něj neodejdeš, a George bude skrz tebe pořád mít peklo na zemi!“

Na to Lennie: „Co bych neodešel! George mi teď nedovolí opatrovat králíky.“

Teta Klára byla tam a z Lennieho hlavy vyskočil obrovský králík. Seděl před ním na bobečku, plandal ušima a krčil na něho nos. I on mluvil Lennieho hlasem.

„Opatrovat králíky!“ spustil opovržlivě. „Takový boží dřevo! Ty, a tancovat kolem králíků! Vždyť ty bys na ně zapomněl a nechal bys je pochcípat hlady. Řekni, že bys to neudělal. A co by tomu pak řek George?“

„Já bych nezapomněl,“ řekl Lennie nahlas.

„Nepovídej, prosím tě,“ odbyl ho králík, „nabít tě do kanónu a vystřelit tě – ale ani za to nestojíš. George udělal na mou duši co jen moh, aby tě z té bryndy vytáh, ale nebylo to nic platný. Jestli si myslíš, že ti dovolí opatrovat králíky, pak jsi ještě větší magor, než jakej jsi bejval odjakživa. Ani pomyšlení! Popadne klacek a ztráská tě, až budeš modrej.“

„To zase ne,“ rozkohoutil se Lennie. „To zas George neudělá! Já přece

George znám, už ani nevím, jak je to dlouho, a klackem na mě nešmáť jednou jedinkrát! On je na mě hodnej. Zlez on na mě nebude.“

„No, už tě má až po krk. Ztříská tě, až budeš modrej, a půjde a tebe tady nechá.“

„To on neudělá!“ rozvztekil se. „Něco takovýho on neudělá!“ Já přece George znám. Vždyť my chodíme po světě spolu.“

Ale králík mu stále a stále tiše opakoval: „On tě, ty jedno boží dřevo, nechá. Nechá tě tu samotnýho. On tě nechá, ty jedno boží dřevo.“

Lennie si dal ruce na uši. „Nenechá! Nenechá, abys to věděl!“ A začal volat: „Haló! Georgi — Georgi — Georgi!“

Z houští vyšel tiše George a králík odpelášil zpátky do Lennieho mozku.

„Co tu sakra vřískáš?“ promluvil George mírně.

Lennie si klekl. „Vid' že mi, Georgi, neodejdeš. Já to vím, že ne.“

George toporně popošel a přisedl k němu. „Ne.“

„Já to věděl!“ vykřikl Lennie. „Takovej ty nejsi.“ George mlčel.

„Georgi!“

„Co je?“

„Já zas něco proved.“

„Ale co na tom.“ A George se zas odmlčel.

Na slunci byly už jenom nejvyšší hřebeny. Stín v údolí byl modrý a pokojný. Z dálky se ozvaly hlasy mužů, kteří na sebe volali. George otočil hlavu a poslouchal volání.

„Georgi,“ promluvil Lennie.

„Co je?“

„Pustíš se do mě?“

„Pustit se do tebe?“ „No přece jako vždycky. Víš přece: ,Nemít na krku tebe, shrábnu svých padesát dolarů...“

„Jsi ty ale, Lennie, chlap zatracený! Kdyby se stalo nevímců, to si nepamatuješ, ale moje slovo si pamatuješ každý.“

„Tak ty tedy nespustíš?“

George se sebral. „Kdybych já byl sám,“ začal toporně, „to by se mi jinak žilo.“ Mluvil monotónně, nikde žádný důraz. „Našel bych si práci a neměl bych žádný mrzutosti.“ A přestal.

„Tak dál!“ pobízel ho Lennie.

„Vždycky na konci měsíce...“ „Vždycky na konci měsíce bych shráb svých padesát dolarů a šel bych do... bordelu...“ a zase přestal.

Lennie se na něho podíval, jako kdyby se nemohl dočkat. „Tak dál, Georgi! To už se se mnou víc vadit nebudeš?“

„Ne.“

„Tak to já můžu jít. Jestli o mě nestojíš, já se hned seberu a půjdu tady do těch hor a najdu si tam řákou jeskyni.“

George se znova sebral. „Ale kde! Jen tu hezky zůstaň se mnou.“

„Povídej mi zas jako jindy,“ loudil chytrácky Lennie.

„A co ti mám povídat?“

„O těch druhých a o nás.“

George začal: „Takovej člověk, co chodí jako my po rančích, nemá žádnou rodinu. Nastřádá si pár šestáků a zas je rozfrofuje. Je na tom světě jako kůl v plotě...“

„Ale s náma je to jiný!“ vykřikl blaženě Lennie. „Povídej teď o nás.“

George chvíliku mlčel. „Ale s náma je to jiný,“ začal potom. „Protože...“

„Protože já mám tebe a...“

„A já zas tebe. My přece máme jeden druhýho, a tak se jeden stará o druhýho,“ rozjásal se Lennie.

Volným prostranstvím zavál lehký večerní vánek, listí zašelestilo a po zelené tůrce vypluly proti proudu větrné vlnky. A znova se ozvalo volání mužských hlasů, tentokrát mnohem blíž než předtím.

George smekl klobouk. „Sudej si, Lennie, klobouk,“ vyzval ho vratkým hlasem. „Ten vzduch dělá dobré.“

Lennie sňal poslušně klobouk a položil ho před sebe na zem. Stín v údolí zmodral ještě víc, rychle přicházel večer. Po větru se k nim z houští donesly praskavé zvuky.

„Povídej, jaké to bude,“ žadonil Lennie.

George už chvíli poslouchal ony vzdálené zvuky. Na chvíličku nabral schopnost jednat. „Kouej se, Lennie, přes řeku, a já ti budu povídat, ty to budeš mít skoro před očima.“

Lennie otočil hlavu a zahleděl se přes tůrku a na zšeřující se svahy Gabilských hor.

„Budeme mít malé hospodářstvíčko,“ začal George. Sáhl do zadní kapsy kalhot a vytáhl Carlsonovu lugerovku; odklapl pojistku a ruka i pistole ležely na zemi za Lenneho zády. Díval se na jeho zátylek, na místo, kde se páteř spojovala s lebkou.

Od řeky ve směru proti proudu zavolal nějaký muž a jiný muž na to odpověděl.

„Tak dál!“ pobízel Lennie.

George zvedl pistoli a jeho ruka se chvěla; spustil zas ruku na zem.

„Tak dál!“ vyzýval Lennie. „Jak to bude. Budem mít malý hospodářstvíčko.“

„Budem mít krávu,“ vyprávěl George. „A možná prase a slepice ... a dole u vody budem mít ... políčko s vojtěškou...“

„Pro králičky,“ zavýskl Lennie.

„Pro králičky,“ opakoval George.

„A ty králičky budu opatrovat já.“

„A ty králičky budeš opatrovat ty.“

Lennie se slastně zahihňal. „A budem mít všecko, co hrdlo ráčí.“

„To seví.“

Lennie otočil hlavu.

„Tohle, Lennie, nedělej. Koukej se hezky přes řeku, jako bys to hospodářstvíčko měl skoro před očima.“

Lennie poslechl. George pohlédl dolů na pistoli.

Tu se v kroví ozvalo praskání pod čímisi kroky. George se obrátil a zahleděl se tím směrem.

„Tak dál, Georgi. Kdy se do toho pustíme?“

„Už brzo se do toho pustíme.“

„Já a ty.“

„Ty... a já. Všecky budou na tebe hodný. Nebudou už žádný maléry. Žádnej žádnýmu nic zlého neudělá, ani mu nic neukradne.“

„Já myslím, že se na mě, Georgi, zlobíš!“

„Ale kdepak. Kdepak, Lennie. Nezlobím, Já se na tebe nezlobil nikdy, a ted taky ne. Věř mi to, Lennie.“

Hlasy se už přiblížily. George zvedl pistoli a poslouchal.

„Pustme se do toho už ted,“ prosil Lennie. „Kupme si to hospodářstvíčko hned.“

„I to víš, že hned. Musím. Musíme.“

A George zdvihl pistoli a sevřel ji pevněji, aby se nechvěla, a ústí hlavně přiblížil až k zátylku. Ruka se mu prudce třásla, ale obličej mu strnul a ruka nabyla pevnosti. Stiskl spoušť. Do kopců zarachotil třesk výstřelu a přirachotil zase dolů. Lennie sebou škubl a pak se pomalu složil dopředu na písek, a už ležel a ani se nezachvěl.

George se třásl a díval se na pistoli; pak ji odhodil dozadu, na břeh, proti proudu řeky, k hromádce starého popela.

Kroví jako by se nyní všecko rozhalasilo a rozpráštělo se pod běžícíma nohami. „Georgi!“ křičel Slimův hlas. „Kde jsi, Georgi?“

Ale George seděl strnule na břehu a hleděl na svou pravou ruku, která odhodila pistoli. Hlouček vyrazil na volné prostranství, Curley vpředu. Na písku uviděl ležet Lenňeho. „Tak už jí dostal.“ Přistoupil k Lenniemu a podíval se na něho a pak se ohlédl na George. „Akorát do týla,“ poznamenal klidně.

Slim šel rovnou k Georgovi a přisedl si k němu; seděl až u něho. „I pust' to z hlavy,“ domlouval mu. „Člověk někdy musí.“

Ale nad Georgem už stál Carlson.

„Jak jsi to udělal?“

„Zkrátka jsem to udělal,“ odpověděl George malátně.

„Měl moji pistoli?“

„Měl. Měl tvoji pistoli.“

„A tys mu ji sebral a popad jsi ji a oddělal jsi ho.“

„No asi.“ George to téměř zašeptal. Stále byl ještě zahleděn na svou pravici, která před chvílkou držela pistoli.

Slim ho zatahal za loket. „Pojď, Georgi. Dáme si spolu každej panáka.“

George se nechal zvednout. „Co by ne, dáme.“

„Ty jsi přece, Georgi, musel. Musel, Georgi, na mou duši. Tak jdem.“ A vedl ho tam, kde vyústovala pěšina, a po té pěšině k silnici. Curley a Carlson se za nimi zahleděli. A Carlson se otázal: „Co sakra můžou mít tyhle dva v hlavě za červa – co myslíte?“